16 OCAK 1976 BEŞ LİRA

Sebil

Siyasi, Edebi, Tarihi HAFTALIK GAZETE

Herşey Hak için

Sahib ve Başyazar KADİR MISIROĞLU

CHP Bizans'tır, Osmanlı Beyliği Hangi Parti Olacak

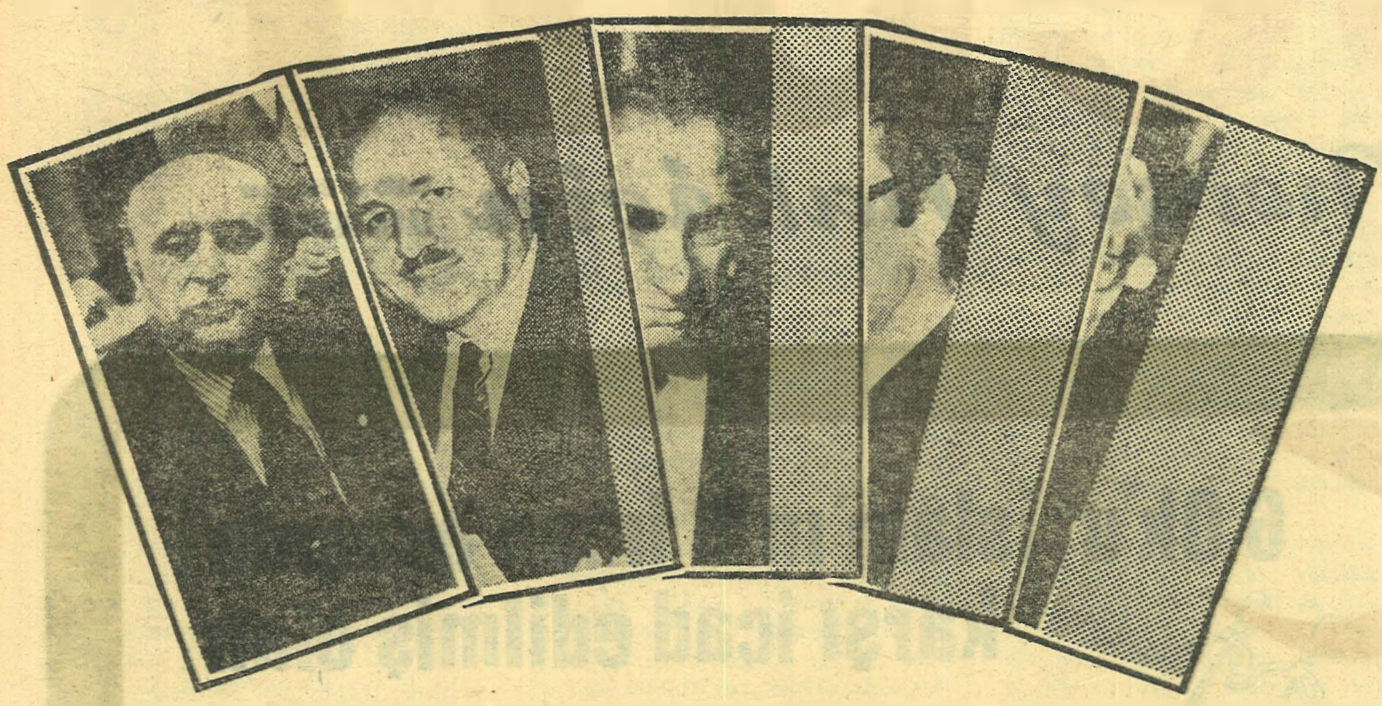

TARİH, bir ders ve ibretler meşheridir. Vak'aların tekerrürü, onun lâyıkıyla incelenip, gerekli derslerin alınamamasındandır. İhtimal ki, yeryüzünde tarihe bizim kadar bigâne kalan bir ikinci millet gösterilemez. Hakikaten, son derecede vakûr bir millet olan Türkler, tarihi, yapmakla iktifa etmiş, yazma işinde ihmâlkâr davranmışlardır. Bugün arşivlerimizde tasnif dahi edilmemiş milyonlarca vesikanın mevcudiyeti ve Osmanlı Tarihi nâmına elde hâlâ meşhur Türk düşmanı Hammer'in tarihinin dolaşması bu hükmümüzün doğruluğunu isbata kâfidir.

Biz, iman heyecanıyla yoğrulmuş millî tarihimizin ehemmiyetini, onun, yakın tarihimizde Hammer gibi ecnebilerden çok daha ağır bir lisanla inkârından sonra sezip anlamaya başlamışızdır. Fakat, hâlâ da onu gerektiği gibi incelemiş bulunduğumuz ve lüzum lu dersleri aldığımız söylenemez.

Halbuki, içinde yaşadığımız vak'aların pek çoğunun geçmişte tohum ve nüve halinde bir takım sebepleri mevcuttur. Bunları, hakkıyla tanımak günümüzü daha iyi anlayıp değerlendirebilmek için kaçınılmaz bir zarurettir. Bu zaruret bugün devleti idare edenler için daha fazla vâriddir. Zira onlar, hâdiseleri emin mecralara sevmetmekle mükellef ve belli bir ölçüde bu iktidar ile de mücehhezdirler. Bu sebeple, millî tarihimizden alacakları dersler onların âdetâ yolarını aydınlatan birer meş'ale olacaktır.

Denilebilir ki, bugün her zamankinden daha fazla millî tarihimizin ibret dolu gerçekleri üzerine eğilmeye mecbur bulunmaktayız. Zira aziz vatanımızı bir Rus veya Çin peyki haline getirmek isteyen anarşistler, kudurgan bir tavırla sâkin ilim muhitlerinden kalabalık sokaklara kadar her tarafı huzursuzluğa boğan kesif bir faaliyet içinde bulunmaktadırlar. Bunların ümidlerini kursaklarına tıkamak için kurulmuş bulunan bugünkü Millî Cephe Hükûmeti'ne mensup partilerin, bir takım mütekabil fedakârlıklara katlanmak mevkiinde bulundukları aşikârdır. Zira, bu hükûmet, komünizmin beslediği ümidlere imkân vermemek için kurulmuştur. Komünizmin davet ettiği tehlikenin dehşeti karşısında, partilerin katlandıkları fedakârlıklar gerçekten bir hiçtir. Zararın azını çoğu karşısında ihtiyar etmek gibi bir anlayış noktasına güçlükle gelebilen parti liderleri çeşitli güçlüklerine rağmen bir araya toplanabilmişlerdir. Ancak, ne yazıktır ki; yaklaşan tehlikenin vehameti karşısında gösterilen bu anlayış, arzu edildiği şekilde devam ettirilememektedir. Bunu fırsat bilen CHP ve onun neşir vasıtaları, hükûmeti teşkil eden partiler arasında bir takım sun'î anlaşmazlıklar çıkarmaya çalışmakta ve bir bardak suda fırtına ihdas ederek, Kıbrıs zaferi'nin meceanî heyecanı ve şaşkınlığıyla yanlış hesap yaparak kaybeylediği iktidar koltuğunu yeniden ele geçirmek hevesleri peşinde koşmaktadır.

Çizginin sağındaki partilerin hiç birinin bu oyunlara gerçekleşmek şansı sağlamayacağına inanmak istiyoruz. Bununla beraber hükûmeti teşkil eden partilerin aralarında hiçbir fikir ve davranış ayrılığı olmamasını istemek de mümkün değildir. Bu takdirde, her birinin varlık sebebi ortadan kalkar. Ancak tabiî ve zaruri olan bu farkları, asgarî haddinde tutmak lâzımdır. Bu da vatan ve millet için —katlanılması gereken— bir büyük fedakârlık dahi sayılmamalıdır. İhtimal ki, CHP'ni, «aç tavuk kendini darı ambarında görür» darb-ı meselini hatırlatır bir tarzda hükûmete mensup partiler arasında bir ciddi ihtilâf tevehhüm etmeye sevkeden âmil, bu partilerin 1975 ara seçimleride birbirlerine karşı kıyasıya mücadele etmiş olmalarıdır. Fakat kendi varlık sebebini inkâr noktasına varmamak maksadından doğan bu ayrılıkları, düşmana yarayışlı bir safhaya vardırmamak gerektir. Bunun için kendilerine millî tarihimizin sağlam bir ölçü elde etmeye yarayan şu ibretli gerçeğini hatırlatmak istiyoruz:

Selçuklu Devleti yıkıldığı zaman teşekkül eden beyliklerden biri de aralarında en küçüklerinden olan «Osmanlı Beyliği» idi. Bu beyliğin ileri görüşlü kurucusu Osman Gâzi bugünkü sağcı parti liderlerinin ders ve ibret alacakları ve örnek ittihaz ettikleri takdirde kendilerini matlûpları olan iktidar olmaya götürecek bir tutum içindeydi. Şöyle ki; bütün Anadolu beylikleri birbirleriyle boğuşurlarken o yüzünü kendisinin «zıdd-ı kâmil»i olan Bizans'a çevirmişti. Selçuklu Devleti'nin yerini almak için birbirleriyle harb eden sâir beyliklerin askerlerinin vicdanları, hareketlerinin «Hak için» olduğu noktasında bir türlü tatmin olmuyordu. Zira, her iki taraf da «Allah, Allah!..» diye hücum ediyordu.

Gerçekten bu beyliklerin dinleri, dilleri ve ırkları ayniydi. Osman Gâzi ise, askerlerine «Hurra, Hurra!..» diye saldıran küffârı hedef gösteriyordu. Bu bakımdan onun askerlerinin vicdanı rahattı. Ölürlerse şehit, kalırlarsa gazi olacaklarından emindiler. Bu durum diğer beyliklerin alt tabakalarının gizlice Osmanlı Beyliği'ne kaymasını intac etti. Çünkü onların vicdanları, Beylerinin sultasını takviye için kendi ırkdaş ve dindaşlarına hücum etmeyi tecviz etmiyordu.

Bu suretle gitgide kalabalıklaşan Osmanlı Beyliği, daha ikinci padişah Orhan Gâzi zamanında Bizansı arkadan çevirmek üzere Rumeli'ye sıçramak imkânını bulabilmişti. Ancak, Niğbolu gibi uzak yerlerin fethinden sonradır ki, Yıldırım zamanında arkasından emin olmak üzere «birlik için» geriye dönülmüş ve Erzincan'a kadar birçok beyliğin ortadan kaldırılması yoluna gidilmiştir.

Bu ölçüyü zamanımıza aynen tatbik etmek mümkündür. Zira çizginin sağındaki partilerin durumları Anadolu Beyliklerine son derecede benzemektedir. Onların karşısındaki Bizans da CHP dir. O CHP ki; anarşi ve komünizmi hem teşvik ve hem de himâye etmektedir.

CHP büyük devletimizi batıran İttihat ve Terakki'nin devamından başka bir şey değildir. Bu sebepledir ki, milet bir asrı aşan zamandan beri mâruz kaldığımız maddî ve mânevî kayıpların hesabını sormak üzere onun zıdd-ı kâmilini aramaktadır. 1950 de Demokrat Parti'de, 1960 da ise Adalet Partisi'nde toplanışın sebebi bundan ibaretti. Millet bugünkü kanunlar önün de CHP'ye tam bir zıdd-ı kâmil bulmanın güçlüklerini görmekle beraber, ümid vaadedenin arkasından gitmektedir. Adalet Partisi'nin lideri, bir takım tahammülsüzlüklerle bu şansını gölgeleyecek bir surette birçok ihraçlara bağ vurunca, milletin bu hususiaki ümidi muhatabını arar bir tarzda muallakta kalmıştır. Bu ümid hâlâ da tevcih edileceği partiyi aramaktadır.

CGP, CHP'den renk farkıyla değil sadece bir doz ve ton farkıyla ayrıldığı için bitmiştir. DP, Demirel'in kılıç artıkları olan küskünleri bir mirasyedi hovardalığı ile eritmek üzeredir. Bu partinin sayın lideri, 1960 sonrası havası içinde ve ancak CHP'nin desteği ile mümkün olabildiği bir zamanda meclis reisliğine seçilmişti. Bu vazifede, CHP'ye Merderes'in katlinin methaldarı sıfatıyla AP mebuslarınca tevcih edilen târizlere katılmamak ve aksine onlara bol bol tâviz vermek suretiyle CHP'yi tutan basında «tarafsız» diye kâzip bir şöhret sağlamıştı. Bunu AP den atılan mebusların zahmetsizce başına geçerek devam ettirmek istediyse se sırf bir şahsa (Demirel) muârız ve muhâlif olmanın bir partiye vücud vermeye kâfi gelememesi sebebiyle ayağının altındaki zeminin sarsıldığını ve çerçevesinin boşalmakta bulunduğunu görmeye başlamış olsa gerektir.

Komünizme karşı mert ve ciddî aksülâmelleriyle milletin takdirini kazanan MHP lideri Alparslan Türkeş 1960 ihtilâli'ne katılmış olmanın millî vicdandaki güceniklliğini gidermek mecburiyetindedir. Vatan çocuklarını anarşi ve komünizm karşısında fethedilmez kaleler haline getiren bu gerçekten vatansever insanın CHP ve komünizm düşmanlığında millî ümitlere tam ve mutlak bir surette muhatab olabilmesi, bu yokuşu çıkabilmesine bağlı gözükmektedir. Onun çerçevesi ise, hergün biraz daha boşalmak yerine dolmaya namzettir.

Türkiye'de mânevî kıymetleri inkâra müteallik davranışların mütevâlî aksülâmellerini derleyip toparlayarak siyasî bir vâkıa haline getiren Erbakan, bu millî ve merkezî dâvânın tabiî kuvvetine eklenen enerjisiyle kısa zamanda pek büyük bir netice istihsal etmiştir. Ancak, unutmamak gerektir ki; elde edilen, elde edilmesi lâzım gelen yanında bir hiçtir. Siyaset sahnesine intikal ettirdiği bu ulvî düşüncenin dostundan çok düşmanı vardır. Böyle bir fikir, müstesna tarihi fırsatlara nâil olunmadıkça dâvâcılarına hesapsız çile getirir. Bunları ancak milletin kahir ekseriyetinin emin ve heyecanlı alâka ve yardımlarıyla atlatmak mümkündür. Elverir ki; Beylikler arası mücadeleden vazgeçilerek günümüzün Bizansı CHP'ye hücum edilsin ve millî vicdanda bu hücûmun galebesi ümidi doğsun!..

Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki, temsil ettiği fikirlerle **CHP Bizanstır. Bakalım Osmanlı Beyliği hangi parti olacak?!....**

KOMÜNİZM'in menşeinin **SİYONİZM** olduğunu ispat eden eser

RUS İHTİLÂLİ VE YAHUDİLER

Fiatı 20 Lira

SEBİL YAYINEVİ

P. K. 808 - İSTANBUL

Sebil

Hatırat

— III —

Karabekir Paşa'ya açılan cephe

«1933 yılı nisanında Milliyet Gazetesi, «Ankaralının Defteri» başlığı altında fırkamız erkânına çatmaya başladı. Ali Fuat Paşa, cevap vermedi! Cafer Tayyar Paşa cevap verdi. Nazikâne idi, bunu dercetti... Her iki arkadaşa da fenâ hücum ediyor, hiç bir hizmet görmediklerini yazarak millet gözünden düşürülmek isteniyorlardı. Bu aralık mühim bir haber aldım:

Muhâliflerin millet gözünden düşürülmesi için, İstiklâl Harbinde bir iş görmediklerini ve hatta muhalefet dahi ettiklerini daha canlı bir sûrette ve şahıslarımıza geçit resmi yaptırılarak istikbâlimizin bitirilmesine karar verilmiş...

Bu işi Milliyet Gazetesi sahibi Mahmud Bey üzerine almış... Bu Mahmud Bey ki, Manastır'da bir karakolda mülâzım iken ben mıntıka Erkânı Harbiyesinde idim... Kendi halinde sessiz otururdu. Kayda değer bir hizmetini görmemiştim. Meşrûtiyet'te şehzâdelerin muallimliğinde hoşça, vakit geçirmiş, İstiklâl Harbinde dahi Gâzi'nin yaveri binbaşı Mahmud Bey olarak yaşamış, Cumhuriyet devrinde ise bir kaç müessesenin Meclis-i İdâre Reisi ve azalıklarında vatan borcunu ödemekte...

Milliyet Gazetesi gibi, kökleşen bir gazeteye sahip görünmekte ve tabii milletin göz bebeği olarak Millet Meclisinin de kirâm uzuvlarından...

27.4.1933 günkü Milliyet'te «Ankaralının Defteri» başlığı altında kalın yazı ile, «Tep cephe sadâkat böyle mi olur» diye müthiş bir ithamnâme ve resmim... Altında da adım... En mühimi de, anlaşılıyor ki; cephe kumandanını da bu fikre çevirmişler diye, bir hezeyan var... Yazının sonunu da şöyle bağlıyor:

«Bu mes'ele üzerinde konuşulurken, bir gece Mustafa Kemâl Paşa dedi ki, «Arkadaşlar, sakın bu işi küçük gördüğümü sanmayın, elimde bir ölçü var. İşin muayyen bir noktaya kadar gelmesine ses çıkarmam. Oraya geldi mi hiç bir şey harekete geçmeme mâni olmaz. Bir dakika içinde, tek bir karar ile mes'eleyi kökünden hâlleder; eğilmeyen kafaları taşa çarparım!...»

Bir kaç gün bütün gazeteleri takip ettim. Hiç ses çıkmıyor. Milliyet sarhoşluğunda devam ediyor. Yalan yanlış bütün muhâliflere çatıyor. Artık bu yalanları kökünden kesmek için, kimsenin şu veya bu mütalâasına ehemmiyet vermeyerek hakkımı ve şerefimi ve daha doğrusu milletin malı olan İstiklâl Harbinin kudsiyetini müdâfaaya karar verdim... Neticenin bir çok önemli günler doğuracağını kestirdim. Fakat susmak, artık ebediyen şerefsiz ölmek demekti. Bütün âilem, refikam çocuklarım, yakınlarım, sevenlerim daha sonra bütün ordu ve millet gözümün önünde canlandı. Şerefsiz yaşamak ne bana ve ne de refikam ve çocuklarıma lâyık değildi... Bunun için neye mâl olursa olsun, pek çetin bir savaşa girmeye karar verdim... Ve aşağıdaki mektubu yazdım. Milliyet Gazetesine gönderdim... Bu mektup İstiklâl Harbinin bir hakikat güneşi idi... (Bu mektup 4.5.1933 tarihli Milliyet Gazetesi nüshasında neşredilmiştir.)

Milliyet Gazetesi ertesi günü de bazı ufak tefek atlama ve tahriflerle mektubumu neşretti.. Ve mektubuma göya cevap verdi.. Bana, şarklı ibret eserim yerine İstiklâl Harbinin birkaç safhasını vatan çocuklarına öğretecek başka bir eseı hediye etselerdi, diyerek Gazetesinin emrime amade olduğunu ilân etti...»

«Nihayet göndermiş olduğum 15 numaralı vesikayı neşretmediler.. Gazetelere şu telgrafı çektim:

«Bugünkü gazetenizde 14 numarayı takibeden 15 numaralı vesikanın neşredilmediğini gördüm. Bu vesika vaziyet kavranacağı için, mektuplarınıza cevabımı bunun neşrinden sonra vereceğim.

15.5.1933
Erenköy'den
Kâzım Karabekir»

15 Mayıta bir muharrir elden bir mektup getirdi. İşin sarpa sardığını da söyledi.. Gazetesinin açtığı çığırdan dolayı unanıyordu. Dedim. «O halde bu mazeretinizi bana hususî mektupta yazmak kâfi gelmez. Millet bunu bilmelidir. Bunun için gazetenizde vesikanızdan bahsetmeli ve yazmadığımızın sebebini de anlatmalısınız.» Buna muvafakat etti. Mektup şöyledir:

(Milliyet, 15 Mayıs 1933. Kâzım Karabekir Paşa Hazretlerine, Erenköy..

«Efendim, gazetemize tevdi buyurduğunuz vesikalardan birisinin ademi neşri sebeplerini zâtı âlilerine bildirmeye hazırlanırken, telgrafınızı aldım. Bahis ve işaret buyurduğunuz fıkra, matbuat kanununun hüküm ve emirleri icabatı devletin Rusya ile münasebeti ve siyaseti hazırası ile alâkadar olduğundan neşredilememiştir. Mezkûr vesikanın neşri, naşiri sıfatıyla bendenizi, muharrir ve mürseli sıfatıyla da zâtı âlinizi kanun nazarında mesûl eder. İki taraf hakkında da hayırhahane bir endişeyi mahmûl olan bu kanunî mecburiyetin hatırlanmış ve yerine getirilmiş olmasındaki mazereti takdir buyuracağınızı ümid, müteakip cevaplarınızı da gazetemiz sütunlarının gene kanun hükümlerinin itaate şüphesiz mecbur olduğumuz hudutları dahilinde açık bulundurulduğunu arz ve bilvesile selâm eylerim efendim. Milliyet Umum Neşriyat ve Yazı İşleri Müdürü Ethem İzzet.)

İstiklâl Mücadelesinin temelinin nasıl kurulduğunu gösteren bir vesikayı neşredemeyen Mahmud Bey, tabiî bu vesikayı ve daha bunun kadar mühim olanlarını ihtimal bilmediğinden, gazetesinin emrime âmâde olduğunu ilân etmekle beraber, 11 Mayıs 1933 günkü gazetesinde dahi (İki Mustafa Kemâl Var) başlıklı yazının altındaki ibretle okunmaya değer yazılarının sonunda şöyle söylüyordu:

(Yalnız lâfla kuru iddialara değil, eser ve vesikalarla gösterenlerin karşısında saygı ile eğilmekten geri durmayız. Çünkü bizim için her şeyden üstün olan dilek, tarihî hakikatların aydınlanmasıdır. Vaktiyle aldığımız notlar bunun içindir. Bu notları bugün neşretmekte, bugün beklediğimiz şey de aynı gaye içindi.)

başyazı

ECEVİT'İN TEDİRGİNLİĞİ

CHP militanlarının 27 Mayıs ihtilâlini takip eden günlerde bütün Türk üniversitelerinde rakip kabul etmez bir hâkimiyetleri vardı. Bunu, hiçbir şahıs ve fikri masun kabul etmeyen anarşistlerin tecâvüzlerine ilk defa mârûz kalmış bir kimse sıfatıyla yakinen bilmekteyiz. Gerçekten, sivil elbise giyerek Hukuk Fakültesi kantinine gelen CHP'li ve askerî gençlerin, âni saldırışları karşısında kaldığımızı, o zaman böyle vak'alar şimdiki gibi alışılmamış olduğu için gazeteler uzun uzun yazmışlardı.

CHP'nin önce üniversiteleri, sonra da sokak ve caddeleri tapulu malı gibi telâkki edişi ve bu sükûnete muhtaç yerleri anarşinin tehdidleriyle çalkalaması, aksülamelini dâvet etmekte gecikmedi. Hakikaten bir müddet sonra ezelî olan «*amel-aksülamel kanunu*» rolünü oynayarak bir kısım milliyetçi gençler-âdeta millî vicdanın sevkiyle onların karşılarına dikildiler.

Fakat, dünyanın her yerinde denenmiş usûlleri bulunan komünistler, son derece plânlı ve bol imkânlarla hareket ediyorlardı. Bu yüzden milliyetçi gençler, zamanın iktidarının da lâkaydisi yüzünden büyük kayıplara uğradılar. Ancak, zamanla derlenip toparlanarak bugün Ecevit'in bir kâbus gibi rüyâlarına giren «*komando*» tipini ortaya çıkardılar.

Sol militanların borularını istedikleri gibi öttürebildikleri zamanda ortada «*işgal de birdir boykot da...*» diyen bir CHP lideri vardı. Fakat bir müddet sonra onu kurucusu olduğu ve bâtıl inancının karargâhı bulunan partiden alkışlarla kovan bir baska lider, anarşinin bu ağababalık mevkiine geçti. Ancak bu yeni lider, selefi kadar talihli değildi. Zira, «*rüzgâr eken poyraz biçer*» sözünün sert gerçeğiyle karşılaştı. Galebelerini alkışladığı anarsistlerin, zaman zaman mârûz kaldıkları mağlubiyetleri gördükçe hücuma geçmeye başladı. Şimdi yavuz hırsız evsâhibini bastırır bir hal almıştı.

Derken bu mevzudaki hak ve hakikati en güzel bir şekilde ifade eden enerjik Adâlet Bakanımız İsmail Müftüoğlu anarşistlerle onlar karsısında meşrû müdafaa halinde bulunan milliyetçi gençler arasındaki farkı resmi bir ağızla tebarüz ettirince, Ecevit'in bu tedirginliği şuursuz bir öfke ve hırçınlığa inkılâb etti. Bu da henüz geçmeden, hükümet birer anarşi yuvası haline getirilen üniversitelere el konulabileceğini hatta gerektiğinde örfî idâre dahi ilân edebileceğini ortaya attı. İşte bu durum, Ecevit'i tamamiyle çileden çıkardı. Örfî İdare ilânından kendisine partisine karşı bir tehdid manası tevehhüm etti. Neden?... Hiç kimse örfî idâre ilânının esbâb-ı mûcibesi olarak «Ecevit ve Halk Partisi'nden hesap sormayı» göstermiyordu ki...

12 Mart tecrübesini geçirdikten sonra, ilân edilecek bir örfî idarenin sol cephede kazanılanları bir kere daha harcıyacağını ve bu cephedeki hamleyi belli bir müddet durdurup gerileteceği bilinen ve fakat hic kimse tarafından telâffuz edilmeyen bir gercektir. Ecevit, izhar eylediği endişe ve tedirginlikle zamirini ortaya koymuştur. Zira; yarası olan at gocunur. Kendisine sorulacak bir hesap olmadığı kanaatinde ise endişe etmesine lüzum vardır!...

Hal böyle iken Ecevit, asıl sıkıntısını «*Demokratik Nizam*» ibâresiyle setretmek istemektedir. Daha dün «toprak işleyenin, su kullananın» diyen bir kimse mi ilân edilecek bir örfî idâre ile demokratik nizamın rencide olacağını düşünmekte ve üzülmektedir... Daha dün «Bu parlamento on yıl geride kalmıştır!... diyen ve bu sözüyle demokratik nizamın bu en büyük müessesesine resmen ve alenen hakaret eden bir sahıs mı, şimdi o nizamın fusûlî avukatlığına kalkısmaktadır!...

Ecevit'in nice zamandır gözden kaçmayan telaş ve heyecanının bir tek manası vardır, o da kendisinin suçluluğunu bilmesidir. Yaptıkları saflık ve cahillik eserimidir ki bilmesin!... Kısacası Ecevit tedirgindir. Komando'dan tedirgindir, askerden tedirgindir, milletden tedirgindir, ilh... Artık, erken seçim terânelerinden vazgeçmis gözükmesi de bundandır...

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın

— III —

Dokuz Umde

— 1 —

Millî mücâdele başlarken bunun ilân edilmiş ve üzerinde ittifak sağlanmış bir fikrî programı yoktu. Kadronun pek çoğu eski ittihatçılardan teşekkül etmiş bulunduğu için bunların siyasi ve içtimâî görüşleri de hiç şüphesiz bu partinin ana istikametlerine uygundu. Fakat mecbur kalınmadıkça hiçbir şey izhar olunmuyordu. Mecburiyetler de ekseriya Millî Mücadele liderlerinin daha ziyade dinî mes'eleler üzerindeki düşüncelerine dair tereddüdlerden doğuyordu. Bu yüzden, harb bitene kadar gerek T.B.M. Meclisince neşredilen beyannâmelerde ve gerekse M. Kemal Paşa ve arkadaşlarının çeşitli beyânatlarında koyu bir dindarlık tezâhür ediyordu.

Gerçi, mecliste zaman zaman bazı kanunların müzâkeresi sırasında çeşitli fikir ihtilâfları ortaya çıkıyor fakat bunlar neticede yine de tatlıya bağlanarak bir orta yol bulunabiliyordu. Fikrî bir ihtilâf çıktıkça «Hele şu düşmandan bir kurtulalım bunları sonra düşünürüz.» denilerek mes'ele kapatılıyordu. Buna rağmen yine de, meclis'de iki gurup teşekkül etmişti. Bunlardan «Birinci Grup» M. Kemal Paşa'nın hakimiyeti altındaydı. «İkinci Grup» ise daha ziyade

٧ — مصر جمعیت اسرائلیه سی:

عبدالحمید ثانی زمانده استبداد تورکیایی قاووروردایکن، اوروپایه فرار و التجا ایدن وتورکیا اهالیسنی مطبوعات واسطه‌سیله مملکتك حقیقی وضعیتی حقنده تنویر ایتمکه غیرت ایدن وژون تورك» نامی آلنده چالیشان متعددتورکلر وارایدی. استحصال حریته معطوف اولان ژون تورکلکه یاردم ایدن مؤسسه‌لردن بری‌ده «مصر جمعیت اسرائلیه‌سی» ایدی.

بو جمعیت بنم تشبثم ایله، مصرده بولنان ویاخود اوروپایه التجا ایدن تورك موسویلر طرفندن تأسیس ایدلمشدر. جمعیته منسوب اولانلرك اکثریتنك عائله‌لری تورکیاده یاشادقلرندن، تشکل ایدن جمعیت، او عائله‌لری زمانك استبداد تضییقاتندن قورتارمق ایچون، «عثمانلی جمعیت اسرائلیه‌سی» دکل «مصر جمعیت اسرائلیه» نامی آلنمشدر. حالشمغه مناسب کورمشدر. بو جمعیتك باشلوجه وظیفه‌سی مختلف

«Abdülhamid-i Sânî zamanında istibdad Türkiye'yi kasıp kavurur iken Avrupa'ya firar ve iltica eden ve Türkiye ahâlisini matbuat vasıtasiyle memleketin hakiki vaziyeti hakkında tenvir etmeye gayret eden ve «Jön Türk» namı altında çalışan müteaddid Türkler vardı. İstihsal-i hürriyete ma'tuf olan Jön Türklüğe yardım eden müesseselerden biri de «MISIR CEMİYET-İ İRSAİLİYESİ» idi».
(Avram Galanti - Türkler ve Yahudiler, İstanbul 1928, sh. 44 - 45)

O'nun diktatörce davranışlarını frenlemek isteyenlerce teşkil edilmişti. Bunlar, resmiyette mevcut olmamakla beraber fiilen vardılar. Birinci Grup - herşeye rağmen - Batı taraftarı, ikinci grup ise muhafazakâr olarak biliniyordu.

M. Kemal Paşa bu sırada Meclis'te hakimiyet tesisi için oldukça güçlük çekiyordu. Harb uzuyor, mağlubiyetlerimiz ve şehirden şehire geri çekilişlerimiz birbirini kovalıyordu. Hatta Bursa'nın sükutunda bu gibi ahvalden doğan infialler had bir safhaya varmış İsmet Paşa'nın kellesi bile tehlikeye girmişti. Yine bir aralık Meclisin Kayseri'ye nakli dahi düşünülmüş ve bunun için fiili hazırlıklar bile yapılmıştı. Bu durumda, Meclis mensuplarını teshir edip susturacak bir muvaffakiyet mevcud olmadığından M. Kemal Paşa zaferden sonraki gibi münakaşa edilmez bir otoriteye sahip bulunmuyordu Bu yüzdendir ki; ilk akıllıca hareket olarak «Nisab-ı Müzâkere Kanunu» adıyla bir kanunu meclise sevketti. Bununla meclisin mürettep azasının yarıdan bir fazlası yerine hazır azânın yarıdan bir fazlası ile istenilen kanunu çıkarmak istiyordu. Buna esbâb-ı mûcibe olarak da, meb'usların bir çoğunun vazifeli olarak şurada burada bulunmalarını, Meclis'e gelememelerini ve bu yüzden ekseriyetin sağlanamamasını gösteriyordu. Gerçekten cephedeki paşaların bir çoğu aynı zamanda meb'usdular. Bu yüzden Meclis, itiraz etmeden «Nisab-ı Müzakere Kanunu» nu kabul etti.

Bu kanunun kabûlünden sonra M. Kemal Paşa'nın şahsına muhâlif olan ikinci gurupa mensup meb'uslardan bir çoğunun, çeşitli vesilelerle sağa sola gönderildikleri müşahede edilir. Meselâ bir kısım hocalar halka veya askere vaazederek onları cihada teşvik etmeye veya bir isyanı tahkike veyahut da halka nasihat edip onları yatıştırmaya gönderilmişlerdir. Bu sûretle meclisin kanun çıkarabilme nisabı bir hayli düşüyordu. Bundan istifade edilerek «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti» resmen olmasa da fiilen bir parti haline getirildi. Adına «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grupu» denildi. Bu grup tamamiyle M. Kemal Paşa ve O'nun şahsına bağlı olanlardan teşekkül edi- sonraki devirlerde devlet reisinin seyordu.

Bu hareketin çeşitli aksülâmelleri oldu. M. Kemal Paşa'nın meclise tam hâkim olma yolunda bir taktik güttüğü ve bununla diktatörlüğe meylettiği iddia olunuyordu. Erzurumlular «Muhafaza-i Mukaddesat» nâmıyla bir cemiyet kurdular. Başlarında Erzurum Kongresi'nin toplanmasında en büyük rolü oynayan Kadı Raif Efendi vardı. Bunlar, M. Kemal Paşa'yı, diktatörlük yolunda olduğundan bahisle ve ileride Cumhuriyet tesis edeceğini söyleyerek tenkid eden bir beyannâme neşrettiler. M. Kemal Paşa Kâzım Karabekir Paşa vasıtasıyla onlara böyle bir şey yapmıyacağına dâir teminatlar vererek kendilerini yatıştırmaya çalıştı.

Zaferden sonra, önce Mudanya Mütârekesi yapılmış sonra da Lozan Konferansı başlamıştı. M. Kemal Paşa'nın sağda solda verdiği beyanlarla halife olmak istediği anlaşılıyordu. Hatta, bu maksadla olması muhtemel bir seyahat tertipleyerek İzmir'e kadar gitti. Yolda çeşitli konuşmalar yaparak âdeta bir halife tavrı almıştı. Bu sırada İzmir'de bir «İktisat Kongresi» toplanıyordu. O kongrede yaptığı bir konuşmayla gelirken yollarda söylediklerîyle tesis ettiği havayı tamamen değiştiriyordu. İzmir'de ne olmuşsa olmuş, hesaplar değişmişti. Gerçekten bu uzun konuşmasını bir yerinde:

«... Millet esbâb-ı hayâtiyesiyle iştigalden memnû olarak diyar diyar dolaştırılıyor ve bu yeni diyarlar halkı birçok istisnalara birçok imtiyazlara mâlik olarak çalışıyordu. Yâni Fâtihler, unsur-u asliyi peşine takarak kılıçla fütuhat yaparken, kılıç sallarken zaptolunan memâlik ahâlisi kazandıkları istisnalar mümtâziyetlerle sabana yapışıyorlar toprak üzerinde çalışıyorlardı. Arkadaşlar, kılıç ile futûhat yapanlar, sapanla fütûhat yapanlara mağlub olmaya ve binnetice terk-i mevki etmeye mecburdurlar. Nitekim Osmanlı Saltanatı da böyle olmuştur. Bulgarlar, Sırplar, Macarlar, Romenler sapanlarına yapışmışlar, muhafaza-i mevcûdiyet etmişler, kuvvetlenmişler, bizim milletimiz de böyle Fâtihlerin arkasında sesserilik etmiş ve kendi anayurdunda çalışmamış olmasından nâşi onlara mağlub olmuştur...»

Bu konuşmadan sonra yine muhtelif yerlere uğraya uğraya Ankara'ya dönmüştür. Daha önce de 14 Ocak 1923 günü de Ankara'dan ayrılarak İzmir'e kadar uzayan bu seyahati yapmadan. 7 Aralık 1922 tarihinde Ankara'daki gazeteler vasıtasıyla «halkçılık» esasına dayanan bir parti kurmayı düşündüğünü belirtmişti. Bu seyahatten birkaç ay sonra 8 Ocak 1923 de halka bir beyanname neşrederek kurulacak partinin esaslarını «Dokuz Umde» adıyla dokuz madde ilân etti. Bilâhare «Cumhuriyet Halk Partisi»nin altı okuna inkılab eden ve M. Kemal Paşa'nın siyasi fikirlerini büyük ölçüde ilk defa açığa vuran beyannâme ve altındaki dokuz umde (prensip) aynen şöyledir.

Hâlâ mevcut olan benzerlerini teşhis için okunacak tek eser

Cildli
Zenit
Gömlekli

20 Lira

LAVRENS'in GİZLİ HAYATI

Sebil Yayınevi P.K.808 Istanbul

anatomisi

Kadir Mısıroğlu

BEYANNÂME

8 Nisan 339 (1923)

Memleketi ve milleti inhilâl ve izmihlâl felâketinden kurtarmak için milletten aldığı selâhiyet-i mutlaka ile içtima eden «Türkiye Büyük Millet Meclisi» hâkimiyet-i milliye esasatına müsteniden bir halk devleti ve hükümeti teşkil etti.

Deruhte ettiği vezâif-i milliyenin kısm-ı mühimmini üç senelik mütemâdi mesâisiyle ifâ etmiş olan Meclis 1 Nisan 1339 (1923) târihinde tecdid-i intihabata müttefikan karar verdi.

Önümüzdeki devrede inşallah takriri müsâlemet müyesser olacağından iktisadi tekemmülâtını temin, her nevi teşkilâtımızı itmam ve ikmal ve bu sûretle mülk ve milleti refaha nâil etmek gâye olacaktır.

Yeni devre-i mesâide Meclisin ekseriyetini bu gâye etrafında toplamak ve memleketi hâkimiyeti milliye dairesinde siyasi teşkilâta mazhar etmek için bir «Halk Fırkası» teşekkül edecektir.

Buna intizaren Grubumuz aşağıdaki umdelerle yeni intihabata iştirâke karar vermiştir.

Bu umdeler memleketin en müstacel ihtiyacatı ve bir çok erbab-ı ihtisasın mütalâatı ve bilhassa İzmir'de bütün memleket mümessillerinden müteşekkil olarak in'ikat eden İktisad Kongresi mesâisi dahi nazar-ı dikkate alınarak tesbit edilmiştir.

Umde 1

Hâkimiyet bilâ kayd-ü şart milletindir. İdâre usulü halkın mukadderatım bizzat ve bilfiil tedvir etmesi esasına müstenittir. Milletin hakikî ve yegâne mümessili «Türkiye Büyük Millet Meclisi»dir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin haricinde hiç bir ferd hiç bir kuvvet ve hiç bir makam mukadderat-ı milliyeye hâkim olamaz.

Binâenaleyh bilcümle kavâninin tanziminde, her nevi teşkilâtta, idarenin alelûmum teferruatında, terbiye-i umûmiye ve iktisad husûsunda hâkimiyet-i milliye esasatı dahilinde hareket olunacaktır. İcra Vekillerinin vazife ve mes'uliyeti kanunu, vilâyâtın mahalli umurda mânevî şahsiyetlerini ve muhtariyetlerini istimal edebilmelerini kâfil olan şûralar kanunu, vilâyetlerin iktisadî ve içtimaî münâsebetleri itibariyle, birleştirilerek müfettiş-i umûmîlik teşkili kanunu, nevâhi kanunu süratle intaç ve tatbik olunacaktır.

(devamı var)

— Bir efsâne böyle doğdu —

Binlerce dalkavuknâmeden birinin kapağı ve içinden bir parça

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

SARIKLI İHTİLÂLCİ

— III —

PARİS YARÂNI NE DİYOR?

— 2 —

Ziya Paşa'nın da Suavi'ye büyük bir muhabbet gösterdiği söylenemez. Süleyman Nazif, Zafernâme şâirinin Suavi'den hiç hazetmediğini ısrarla belirtir. K. Bilgegil. «Suavi, Şâir'in Mısırla olan münâsebetlerinde hem sırlarının mahremi hem de şerikiydi.» diyor. Ziya Bey'in mektuplarından Sarıklı İhtilâlci'nin «o sırada para sıkıntısı çektiğini, refikası tarafından müşkül durumlara sürüklendiğini de öğrenmiş bulunuyoruz. Şâir 10 Teşrin-i sânî 1871'de şunları yazıyor «Bu zâtı (Suavi'yi) beş on günden beri gücendirdim. Sebebi dâhi malumunuz olduğu vechile refikası olan mâhûdedir Çünkü buna bir veçhile para yetiştirmek kabil olmadığından, zavallı biçâre boğazına kadar borca battığı ve dört beş aydan berû bendenizden üç dört bin frank istikraz etmek ısrarında bulunduğu cihetle bundan yirmi gün akdem çaresiz kalup parayı verdim». Bilgegil diyor ki, Suavi'nin gücüne giden Ziya Paşa'dan para almak zorunda kalışı değil, paşanın refikası hakkında verdiği nasihatlardır: «hatuna dâir bildiğim mâlumatı kendine halisâne bir birâderâne keşf-ü beyan ettim» diye yazan pasanın bu eski dost hakkındaki kanaatı iki kelimede billurlaşıyor: **«meczup ve bisuur»** (Ziya Paşa hakkında bir araştırma. s. 180-181).

Şimdi de Pâris yarânından bir baskasının şehâdetine başvuralım. Ebuzziyâ'ya göre, Suavi gerçekten liberaldir: aşağı tabakadan bir İngiliz kadını ile evlenecek kadar liberal. «Hasene Hanım - Ziyâ Bey'in İngiliz dilberine taktığı ad - iyi olarak Fransızca konuşur ve yazar. Suavi ise ne bir kelime İngilizce söyleyebilir, ve ne del Fransızca iki kelimeyi bir araya getirebilir». Bu garib çiftin evi ziyâretçilerle dolup boşalır: Fransızlar, İngilizler... içlerinde tek yabancı vardır: Türkçe'den baska dil bilmeyen Suavi Efendi. «Bu toplantılar 1867 senesinin aralık ayından, 1868 senesi karnaval ayıntn başlangıcına kadar böylece deavm etmiş, ve şubat gelip de karnaval başlayınca Hasene Hanım da kanat peydahlıvarak geceleri karnaval âleminde uçmağa baslamıştır».

Ebuzziyâ aile hayatının husûsiyetlerini «hâinâne» bir üslubla anlattığı Suavi'nin, ilmî ciddiyeti hakkında da parlak bir fikir verir. «Suavi'nin en büyük ustalığı Arabça kitaplar için müellif ismi icad etmek. sonra o mevhum müellife bir de kitab telif ettirmek, üçüncüsü de, o kitabın ikinci bölümünün, dördüncü kısmından bir sayfayı verip: Abdürrafi Kendi «Tarık'ül Necat» inda dedi ki:... diye uydurduğu ibâreyi tercüme eder gibi yazmak» dı. Ebüzziyâ da Namık Kemal'in kanaatını paylaşır: Suavi tam bir fikir madrabazıdır. (1)

Yeni Osmanlılar'ın şehâdeti tarafsız bulunmayabilir. Şâir: «Ahibba şîve-yi yağmada mebhut eyler adâyı» diyor. Frenkleri daha şâyân-ı itimad bulanlar için ki yabancıyı dinletelim.

Paul de Regla, Suavi için «mütaassıb, delişmen, kaba bir softa» gibi iltifâtlar sıralamaktan kendini alamıyor. Gilles Roy daha veciz ve daha zâlim: «müteheyyiç ve meczub bir softa».

Heyhat! İstanbuldaki âşinaları da Pâris yârânından farklı konuşmuyor. Karısının âşıkı olduğu rivâyet edilen İngiliz Said Paşa için «fâsid ve ebleh» dir Suavi. «Mirât-ı Hakikat» sahibi Mahmud Celâleddin Paşânın hükmü de hayranlık belirtmekten uzak: «müfsid, sefih-i rûzigâr, ebleh-firîb» vs.

---

(1) Suavi kendine itibar sağlamak için hayali mülâkâtlar uydurmaktan çekinmez. Ebüzziya'nın verdiği örneklerden bir kaçını kaydedelim. «Geçenlerde Londra kibarından bir zatın (tabi böyle bir zat yok!) konağına davetli gitmiştim. Bu zat yukarı katta, evrak ile kapısına kadar dolu bir oda gösterip, gözleri yaşla dolu olarak bana dedi ki: Şu evrakı gördün mü? İşte 35 seneden beri Osmanlı hayrına yazmış olduğum kitab ve mektubların müsveddeleridir. O aralık yanımda bulunan İngiliz âlimlerinden biri, kulağıma dedi ki: şimdiye kadar Osmanlı uğruna kesesinden 40.000 lira (İngiliz altını) sarfetti»...

Başka bir hayâli mülâkat örneği: «Kendisini ziyaretten az bir zaman sonra diğer bir zata dâvetle gitmiştim. Bu zat İngiliz kibar ve zenginlerinden olup İslâmın ahlâk ve kâvâidine âşık, sadık bir iyilikseverdir ki; nasihatına yalnız bir hânedana vermeyip Arabda, Türkde, Hindde, Çinde mevcut Müslümanları bir isim altında toplamayı arzu eder. Ve bu arzusunu elde etmek için imkân arayarak kâh İstanbul'a, kâh Arabistan'a, kâh Hind'e, kâh Çin'e seyahat edip dolaşarak maksadı uğruna servetini bol bol harcamakta olduğu iyi haber alanların mâlumudur.» (Bkz. Yeni Osmanlılar Tarihi, s. 170-171).

Zavallı mitoman Suavi yahut korkunç müfteri Ebuzziyâ!

Sebil

İNCELEME

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

Lenin ve Troçki'nin ihtilâl arkadaşı, ittihatçıların iktisad üstadı, Tanin ve Türk Yurdu yazarı, Marksist ve milyoner

ALEXANDRE İSRAEL HELPHAND PARVUS

DİKKATLER, DÜŞÜNCELER, SUÂLLER

— 3 —

Parvus gibi, komünist hareketin önde gelenlerinden, bilgili, tecrübeli ve becerikli bir adamın, tesadüflerin sevki ile İstanbul'a geldiği düşünülemez.

Gizli Faaliyetleri

Nitekim, Alman Dışişleri Bakanlığı arşivlerindeki vesikaların yayınlandığı bir kitaptan (Z.A.B. Zeman, Germany and the revolution in Russia 1915 - 1918, Londra 1958) Parvus hakkında şunları öğrenmekteyiz:

1 — İstanbul'daki Alman elçiliğinden Dr. Zimmer, Rusya'nın çökmesi için, Rusya içindeki milliyetçi veya sosyalist zümrelerin ihtilâl çıkarması gerektiği fikrinde idi. Parvus bu şahıs ile temas kurdu. Onun aracılığı ile 9 Ocak 1915 de büyükelçiyle görüştü. Ona bu hususlaki tekliflerini bildirdi. Çünkü bilindiği gibi Parvus da, ancak Rusya'da patlak verecek bir ihtilâlden sonra orada komünist idarenin kurulabileceği fikrinde idi ve bunun için de kendi vatanına karşı, harp halinde bulunan Almanlarla işbirliği ediyordu.

2 — Bu görüşme üzerine Parvus Berlin'e gönderildi. Alman Dışişleri Bakanlığının isteği üzerine, onlara, Rusya içinde ihtilâl çıkarmaya dair 9 Mart 1915 tarihli bir muhtıra sundu.

3 — Parvus'un Alman makamları ile yaptığı bu işbirliği neticesinde, 1917 ihtilâli çıkınca, Lenin ve arkadaşları mühürlü bir vagon içerisinde olarak İsviçre'den Rusya'ya götürülmüş ve ihtilâlin başına geçmeleri sağlanmıştır.

İstanbul'a neden geldi, kime geldi?

Ayrıca, İstanbul'da dört yıl kadar kaldığına göre, şu hususların aydınlığa kavuşturulması lâzımdır:

1 — Neden başka bir yere gitmemiş de İstanbul'a gelmiştir? Buraya ne maksadla gelmiştir?

İstanbul'a, patlamak üzere bulunduğunu bildiği Balkan Harbi sırasında burada bulunmak ve harb dolayısıyla Avrupa'ya karşı doğacak olan kırgınlık ve düşmanlık hislerinden istifade etmek üzere, bir plân ile gelmiş olabilir mi? Bu hislerden istifâde ederek Osmanlılar'ı Avrupa'ya ve kapitalizme karşı kışkırtacaktır. Nitekim bütün yazılarını bu maksadla kaleme almıştır... İstanbul'da bulunduğu sırada Kautski ile mektuplaştığını ve Lenin için çalıştığını da biliyoruz.

2 — Buraya geldiğinde kimler tarafından karşılanmış, ağırlanmış ve yardım görmüştür? Kendisine bu yardımı yapanlar, ve - Türkçe bilmediğine göre gerekli malzeme ve eserleri ona temin eden ve okuyanlar yazdıklarını sabır ve sadâkatle çevirenler, hatta belki de onun imzası ile yazı yazanlar - kimlerdir?

3 — Büyükada'da ikamet ettiği biliniyor. Orada nasıl bir mühit içinde kalmış, kimlerle temas etmiştir?

MÂLİYECİ DÖNME CÂVİD BEY

İttihadcıların iktisad müşâvirleri ve akıl hocaları her nedense hep Yahudi veya Yahudi dönmelerindendi. İşte onlardan biri daha

İleri gelen bazı İttihatçılarla Yahudi teması veya onların buna yardımı ve ilgisi ne olmuştur? Aralarında nasıl bir münâsebet veya menfaat birliği vardır?

ve «dönme» sosyetesinin de orada oturdukları mâlumdur. Acaba orada bulunması bir tesadüf mü idi?

Maksadı, Temasları, Tesirleri:

Parvus'un bilhassa «Türkçü» muhitlerle münâsebet kurması da bazı sualleri hatıra getiriyor:

1 — Parvus, İttihatçı ileri gelenlerini Balkan siyâsileri ve komitecileri vasıtası ile tanımıştı. Alâkadar olduğu sosyalist meb'us Dimitri Vlahof Selânik meb'usudur. Yine Selânik meb'usları arasında Yorgaki Artas, Yorgi Honeos ve Yahudi mason Emanuel Karasu da vardır. Bu sonuncusu Selânik'te sürgün «gezici posta memuru» Talât Bey'in (sonra Paşa ve Sadrazam) koruyucusudur ve Onu idaresindeki locada Mason etmiştir... Hatta iktisâdî görüşü Parvus'a zıt olan «dönme» maliyeci Câvid Beyde Selânik meb'usu bulunmakta (ve üstelik Büyükada'da oturmakta) dır.

Acaba Parvus'un bu efendilerle

2 — 1908'den önce İstanbul'a gelen Yahudi lideri Thedore Herzl'in Sultan Abdülhamid'den Osmanlı borçlarını ödemelerine karşılık Filistin'i istediği ve reddolunduğu mâlumdur. Sultan Hamid'e hal'i tebliğ eden heyette Yahudi Karasu Efendi'nin hazır bulunması; onun talebesi Talât'ın meşrutiyet'teki rolü, sonra Yahudi iktisatçı Parvus'un «Türkçü» lerle teması, daha sonra da «hızlı Türkçü» Moiz Kohen Tekinalp'ın onun bıraktığı yerden iktisad hocalığını ele alması...

Acaba başımıza örülen bu çorapta, Parvus'un kaç ilmiği vardır?

3 — Yazıları daima «Türkçü» ve «İttihatçı» gazetelerde çıkmış ve hükümeti elde bulunduranlara ve genç münevverlere tesir etmeyi gâye edinmiştir. Parvus'un yazılarından sonradır ki; ötekiler de nutuklarında «emperyalizm» den «burjuvazi» den bahsetmeye başlamışlar, tarihi hadiseleri «ekmek ve sınıf kavgasına» bağlama temâyülleri göstermişlerdir.

Kitaplarında, bütün gücüyle ve dâima Avrupa'ya ve Avrupa sermâyesine düşmanlığı (Almanya hariç) telkin etmiş. Neticede onlara karşı savaşmayı öne sürmüştür.

Harb patlayınca, bu fikirlerinin son merhalesi olarak Almanya ile birleşerek İngiltere ve Rusya'ya karşı savaşı mecburi göstermiştir.

Harbi telkin eden bu eserlerin, İttihat ve Terakki'nin nâşir-i efkârı sayılabilecek olan «Türk Yurdu» derneği eliyle bastırılması, dağıtılması, benimsenmesi «neler»i ifâde eder?

Acaba, Enver Paşa'nın ve İttihatçı, fırkacı, «Türkçü, Turancı, savaşçı» zâbit kadrosunun üzerinde bu yazı ve kitapların tesiri ne olmuştur?

Acaba İttihatçıların akıl hocası Ziya Gökalp bu efendinin fikirlerini benimsemiş midir?

Acaba meşhur Yahudi müsteşrik Bernard Lewis «Modern Türkiyenin Doğuşu» nda bu «ebe» den bir satırcık olsun niçin bahs etmemiştir?

4 — Osmanlı Devleti'nin harbe girmesi üzerine birkaç ay sonra İstanbul'u terk ederek Almanya'ya dönmesi, ne kadar mânâlıdır!

Bu, bir yurdu Cehenneme salan iblis'in arkasına bile bakmadan yeni kurbanlara doğru umursamaz gidişi midir?

5 — Parvus'un, ittihat hükümetinden - hizmetlerine veya müşâvirliğine veya iktisâdî irşadlarına karşılık - vagon ticareti hususunda müsâdelere nâil olarak bir hayli zengin olması da apayrı bir mes'eledir!

Parvus'un 1915 de Almanya'ya döndükten sonraki hayat hikâyesi de şaşırtıcıdır. Savaş vurgunculuğu, yapmış, milletlerarası sol mes'elelerde hükümete müşâvirlik etmiş, Dünya Harbi'nden sonra da Weimar Cumhuriyeti'nin sözü geçen adamlarından olmuştur. Bu yoldaki maceraları ile de «ihtilâl tâciri» sıfatını hak etmiştir: «The merchant of revolution: The life of Alexander Israel Helphand (Parvus)» Oxford 1965.

6 — Neye, kime, neden hizmet ettiği gerçekten bir muamma olan ve neticede aslına dönüp paralara kavuşan bu vurguncu Yahudi'nin son yıllarında sosyal demokratları desteklediği biliniyor... Herhalde gayretli birinin çıkıp işi aydınlatmasına kadar bu kadarla yetineceğiz.

Son olarak, onun Almanya'ya gitmesinden sonra, yerinin boş kalmadığını, yine meşhur »meçhul» lerden biri tarafından yerinin doldurulduğunu söyleyelim. Bu yenisinin adı Moiz Kohen Tekinalp'tır.

Gelecek sayı:

MOİZ TEKİNALP

ANARŞİNİN MENŞEİ

SAİD ŞÂMİL

M. Kemal Paşa'ya kendisinin vefâtından sonra iki mesâi arkadaşı vâris çıktı. Bunlardan biri zekâ ve kurnazlığın şahikasına yükselen İsmet Paşa'ydı. Söylendiğine göre O'nun hiç kimseye itimadı yoktu. Devri içte ve dışta eski durumu (statükoyu) korumak gayretleriyle geçti. Bu yüzden birçok fırsat yok yere heder olup gitti. O'nun doğudaki komşularımızın sıkı devletçilik sisteminden hoşlandığı da ayrı bir mevzudur. Bu devrin fârik vasfı solcuların, Hasan Âli Yücel'in eliyle köy mekteplerinden üniversitelere kadar bütün maârif müesseselerine yerleştirilmeleridir.

II. Dünya Harbi'nin Amerika hesabına müthiş zaferlerle nihâyetlenmesi, Rooswelt'in sonsuz teveccühüne mazhar olan Stalin'e, Balkanlar'a doğru yayılma fırsatını verdiği gibi, O'nda aynı hızla yakın doğuya saldırma hevesini de uyandırdı. Bu hal, İsmet Paşa'nın mâneviyatını bir hayli kırmıştı. Türkiye için Batı'ya sığınmaktan başka çıkar bir yol kalmıyordu. Bu sırada Celâl Bey'in (Bayar) Halk Partisi'nden çekildiği görüldü. Biraz sonra da İsmet Paşa mutlakiyetine karşı muhâlefet bayrağını açtı.

1946 seçimleri yakındı. Bu durumdan İsmet Paşa kadar Halk Partisi yârânı da dilgirdiler. Nihâyet başbaşa verdiler. Geçerli bir tedbir olarak rey sandıklarını kendi çıkarlarınca alâbura etmeyi kararlaştırdılar. Millî irâdeye karşı gün ortasında apaçık bir sûrette girişilen bu tasallut, devlet, hükümet ve bilhassa Halk Partisi'nin itibarını bir hayli sarstı. Esâsen İnönü, daha önce de bir gaf yapmıştı. Yüksek rütbeli zâbitleri korumak ve rahatlatmak için tam üçyüz albayı emekliye sevketmişti. Bu tasfiye hareketi, genç subayları çileden çıkaran bir huzursuzluğa sebep olmuştu.

Böylece tevâli eden yolsuzluklar, cumhurun sabrını tüketti. Halk Partili milletvekilleri için seçim kanununu değiştirmekten başka bir yol kalmıyordu. Seçimin adlî bir teminata bağlanması, 1950 yılında Bayar'ın mutlak bir ekseriyetle iktidar olmasını sağladı.

Her güzelin bir huyu vardır derler. Bayar'ın da zâhiri teennisine ve derûnî hamleciliğine rağmen zayıf bir tarafı vardı. Daima yanındakilerden birini seçer, ona bağlanır ve her hususta ona bağlanır ve her hususta onun tesiri altında kalır. Bankacılığı, İktisat vekilliği ve Başbakanlığı sırasında bu şerefe Yusuf Ziya (Eriş) ermişti. Demokrat Parti devresinde de bu pâyeye Adnan Bey erişti.

Adnan Bey, hamlecilik vasfını muhakkak ki; Bayar'dan almıştır. Fakat bunu öylesine benimsemiştir ki; Osmanlı Devleti'nin uzun tarihinde bu sahada onunla kıyaslanacak bir kimse bulmak bir hayli zordur. Gerçekten, kısa zamanda tahakkuk ettirdiklerinin yanında Nevşehirli İbrahim Paşa'nın imarcılığı bile hiç kalır.

Bununla beraber bence merhumun en büyük kusuru, Türk Tarihine nüfuz edemeyişidir. Bu Tarihi tetkik edenler, çok iyibilirler ki; zaferlerimiz, felâketlerimiz de hep silâha dayanmıştır.

Merhum Adnan Bey'in ikinci hatası, maarif müesseselerini komünistlerden temizlememesi olmuştur. O'nun maarif sistemimize tam mânâsıyle milli ve ahlâki bir istikamet ve hüviyet kazandırması gerekirdi. O bunu da ihmal etti. Netice de pusuda bekleyen İnönü gibi kurnaz bir rakibinin eline, iki kuvvetli silâhı birden kaptırmış oldu.

İsmet Paşa bu silâhları üstâdane bir şekilde kullanmasını çok iyi becerdi. Beçerdi ama, memlekete de anarşiyi sokmuş oldu. Tasavvur ediniz ki, bir ülkenin mektepleri körpe dimağlara durmadan komünizm aşılar, dahilî ve haricî düşmanları her taraftan kemirici, yıkıcı bir tahrikât ile bu alevi körükler, üstelik de Anayasa «Tefrik-i Kuva» (Kuvvetler ayrılığı) yoluyla hükümetin elini kolunu sımsıkı bağlarsa o memlekette anarşi olmaz da ne olur? Ve tabii olunca da bu şartlar altında bir türlürlü önlenemez, durdurulamaz...

Asıl mes'ele menşeini böylece tespit ve teşhis ettiğimiz anarşinin ortadan kaldırılmasıdır. Fakat bunun için «dalları budamak» yerine «kökü kurutmak» gerektir. Bu da bugünkü mevzuat ve fiili şartlar altında nasıl gerçekleştirilebilir?!. Bu da ayrı ve uzun bir mes'eledir.

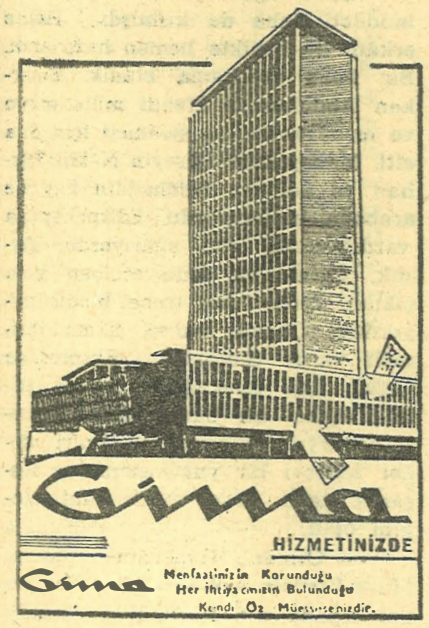

ALPTEKİN
KONFEKSİYON
ELBİSE
PARDESÜ
İMAL ve TOPTAN
OSMAN
ALPTEKİN
Çakmakçılar Yokusu
Tarakçılar Cad. No.25
Telefon: 27 53 52 İST.

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

DÖRT VECHEDEN AKAN SEBİL

Derviş Yunus'un gönlü gibi coşkun sular vardır. Hani birinden güzel şiirlerinde anlattığı gibi:

Taştın yine deli gönül!
Sular gibi çağlar mısın?
Aktın yine kanlı yaşım!
Yollarımı bağlar mısın?

Yavu kıldım ben yoldaşı,
Unulmaz bağrımın başı;
Gözlerimin kanlı yaşı!
Irmak olup, çağlar mısın?

Derviş Yunus'un gönlünü dolduran, gönlünden diline vuran, patlayan, taşan, akan bu coşkun suya bir ad vermek gerek.

Bu pınarın başında Allah Resûlü vardır. Kevser gibidir bu pınar. Doyurucu, ferahlatıcı, yaşatıcı bir kaynaktır bu. Kevser medeniyeti, bu suyun başında başlar. İlâhî rahmet beldesi, Mekke ve Medine, bu Kevser medeniyetinin, bu coşkun pınarın kaynadığı ve taştığı eşsiz beldedir.

Çöl susuzluğunu yaşayan bilir. Kurutucu, kavurucu, eriten, yakan, yok eden susuzluk... İşte! İnsanlığın küfür çirkefinde kavrulduğu, yandığı, tükendiği dönemleri biz, hep **bu «Çöl susuzluğu»** na benzetiriz. Bu çöl'de ölmek, kumları tırnaklarıyla taraya taraya can vermek ve bir kemik yığını hâline gelmek üzere olan insana, bir peygamber mûcizesi veya bir veli'nin kerâmet hâli gibi çarpıcı bir olağanüstülükle tırnaklarının dibinde, kazıdığı kumlardan bir pınar fışkırsa ne dersiniz? Berrak, gül kokulu, buz gibi, lezzetli bir pınar... İnsanlık, tırnaklarıyla kumlarda ölüm çizgileri, küfür çukurları açarken, bin dört yüz yıla yaklaşan bir mâzi şeridinin ötesinde Mekke'de bir pınar çağladı. İnsanlığın kurumuş dudaklarına hayatiyet serpen, insanlığa dirilik getiren bir pınar çağladı... İslâm nimeti... Bir **«Sebil»** gibi, insanlığın susuzluğunu gideren bir pınar oldu İslâmiyet.

Kevser medeniyetinin altın parıltılı devleti Osmanlı'lar nereye bir **«Sebil»** yapmışlarsa, orada Allah ve Resûlünün aziz dâvası, bir medeniyet buhurdanı gibi tütmüştür. **«Sebil»** târihimizde İslâm pınarı'nın remzidir. İslâm'ın imân, ibâdet ve ahlâk sistemi bir **«Sebil»** mimârisi içinde şekillenmiştir.

Topraktan fışkıran berrak ve buz gibi pınar suyunu bir **«Sebil»** in içine aldığımızı düşünün. Allahın Şeriat'ı bu **«Sebil»** içindeki bereketli su misali «Resulûllah» (S. A. S.) in beşerîyetin ufku olan mübârek varlığında toplanmıştır. O, pınar'ın zaman ve mekân içinde, zaman ve mekân ötesi fışkırışını temsil eder.

«Sebil» mimârisi içinde İslâm pınarı, dört vecheden, dört ayrı musluktan insanlığın susuz dudaklarına, susuz beynine, hayatına, tefekkürüne, ezel ve ebed'ine akmakta ve Kevser medeniyeti, insanlığa, tarihin en büyük sistemini, nizâmını teklif etmektedir.

Dört veche'den akan **«Sebil»** in bir vechesi Hazret-i Ebû Bekir (Sıddık) - R. A. - ın muazzez varlığında zâhir olmuştur ki, TESLİMİYET ve FEDÂKÂRLIK prensipini ışıldatır.

İkinci veche'de Hazret-i Ömer'ül Farûk - R. A. - ın azametli varlığında tecelli eden **«Sebil»** ADÂLET ve CELÂDET'i temsil eder.

Üçüncü veche'de YUMUŞAKLIK (HİLM) ve İTİDÂL'i Hazret-i Osman - R. A. - ın mütevâzi varlığında seyrediyoruz.

Dördüncü veche'den İLİM ve HİKMET akar. Hazret-i Ali - K. V. ve R. A. - 'ın müstesna şahsiyeti de bu tecelli içindedir.

Bu **«Sebil»** mimârisi, son ve ekmel dinin ebediyetlere ışık tutan aydınlığı içinde pırıl pırıl ışıldamaktadır.

Dudağını bu vechelerden birine dayayan **«Çöl susuzları»** suya kanar.

Tefekkürünü bu **«Sebil»** mimârisine tatbik eden her soylu kafa kurtulur, hidayete erer ve kâmil bir insan olur.

Hayatını bu **«Sebil»** pınarı ile canlandıran ferdler, ve cemiyetler, mikroplardan arınır. Bunalımlardan, muvazenesizlikten, sapıklıktan, hezeyandan, ahlâksızlıktan, uzaklaşır.

«Sebil»in içinde kaynayan bu coşkun pınarın adı **«İSLÂM»** dır...

Sebil

RÖPORTAJ

Osmanlılardan

Ömer Faruk Efendi Hânedanın kadın kısmının vatana kabulünden sonra Mısır'da b

«—Şu köpek kadar talihli değilim, o va

Mehmed Cüneyd Güzel

Kavgada şehâdetle bütün
kâm alırız biz,
Osmanlılarız, can veririz
nâm alırız biz.

Ortaköy'ü Boğaziçi'ne bağlayan yol, Muallim Nâci Caddesidir. Boğaz Köprüsü'nü geçtikten hemen sonra, solda Lido'yu bir, Yüzme İhtisas Kulübünü birkaç adım geride bırakırsanız, 118-3 nolu yalı, Halife İkinci Abdülmecid'in Husûsî Katibi Salih Keramet Nigâr'ın İkametgâhıdır.

Kendi iç dünyasını, hayat acılarını, yaşadığı cemiyetin çeşitli te'sirlerini dile getiren eserleri ile tanıdığımız Şâir Nigâr Hanım'ın oğludur Salih Kerâmet Bey. İtalyan eşinin vefatı ile de yalnız kalmıştır. «Elhan-ı vatan»la teselli buluyor, itirafları ifşaatları kendi iç dünyasında bürülü, kördüğüme ramak kalmış bir yumak sanki.

«— Topkapı Müzesi'ne verdim evrak-ı mahsûsamı, elli sene sonra açılması kaydıyla...»

Gazetemiz sahibi, değerli tarihçi Kadir Mısıroğlu hiddetlidir bu müjdeye.. şiddetini, nezâketlerin en ustacasıyla birlikte patlatıyor:

«— Aman üstadım, aman efendim geç değil mi?... Hakikatleri bütün efkâr-ı umûmiye bilsin.. Yakın siyâsî tarihimiz biraz daha aydınlığa çıksın...»

«— Değil Kadir Bey, elli sene ne ki, gelir geçer. Sonra halife Hazretleri'nin kızları hayatta...»

Foto Muhabirimiz sahneyi resimliyordu.

Boğaz gümüş bir mangal,
kaynatır serinliği...

Yoldan üç merdiven aşağı indik. Kadir Bey zile bastı. Açılan kapıdan içeri girdiğimizde eski bir İstanbul efendisi bizi karşıladı. Tevellûdü 1885... İnce, uzun boylu, gün görmüş, çile çekmiş bir insan. Ev yer yer kitap, yer yer vesikalarla dolu. Duvarlar eski Osmanlı nakışlarının altında portrelerle çerçevelenmiş. Şu Sultan'ın kendi resmi, şu Prens'in. Bunlar el yazmaları. Köşedekiler hediye. Yazmalı yastıklar, kırlantlar gözlerinize oturuyor. Boğaziçi'ne bakan pencereden içeri giren ışıkla birlikte gömüldüğümüz koltuklar; bastığımız halılar; çayını içtiğimiz fincanlar antika ile mühürlenmiş artık.

Kalorifer yanmıyordu galiba. çöreklerimiz ve çaylarımız soğumuştu. Ancak sıcak bir sohbete parantez açıldı:

«— Üstadım, bize Osmanlılardan kalan son emânetlerden birisiniz. Nasıl girmiştiniz son Halife Abdülmecid Efendi'nin hizmetine. Memleketimizi O'nunla birlikte nasıl terketmiştiniz?...»

«— Şimdiki Galatasaray Lisesi'nde ders nâzırı idim. Emrullah Efendi de Maârif Nâzırı. Şehzâde Ömer Faruk efendi de o zaman Lise'de okumak üzeredir. Abdülmecid Efendi merhumun, Tevfik Fikret'e büyük saygısı vardı. Fikretde o zaman mektepde Müdür'dür. Ancak Hidiv

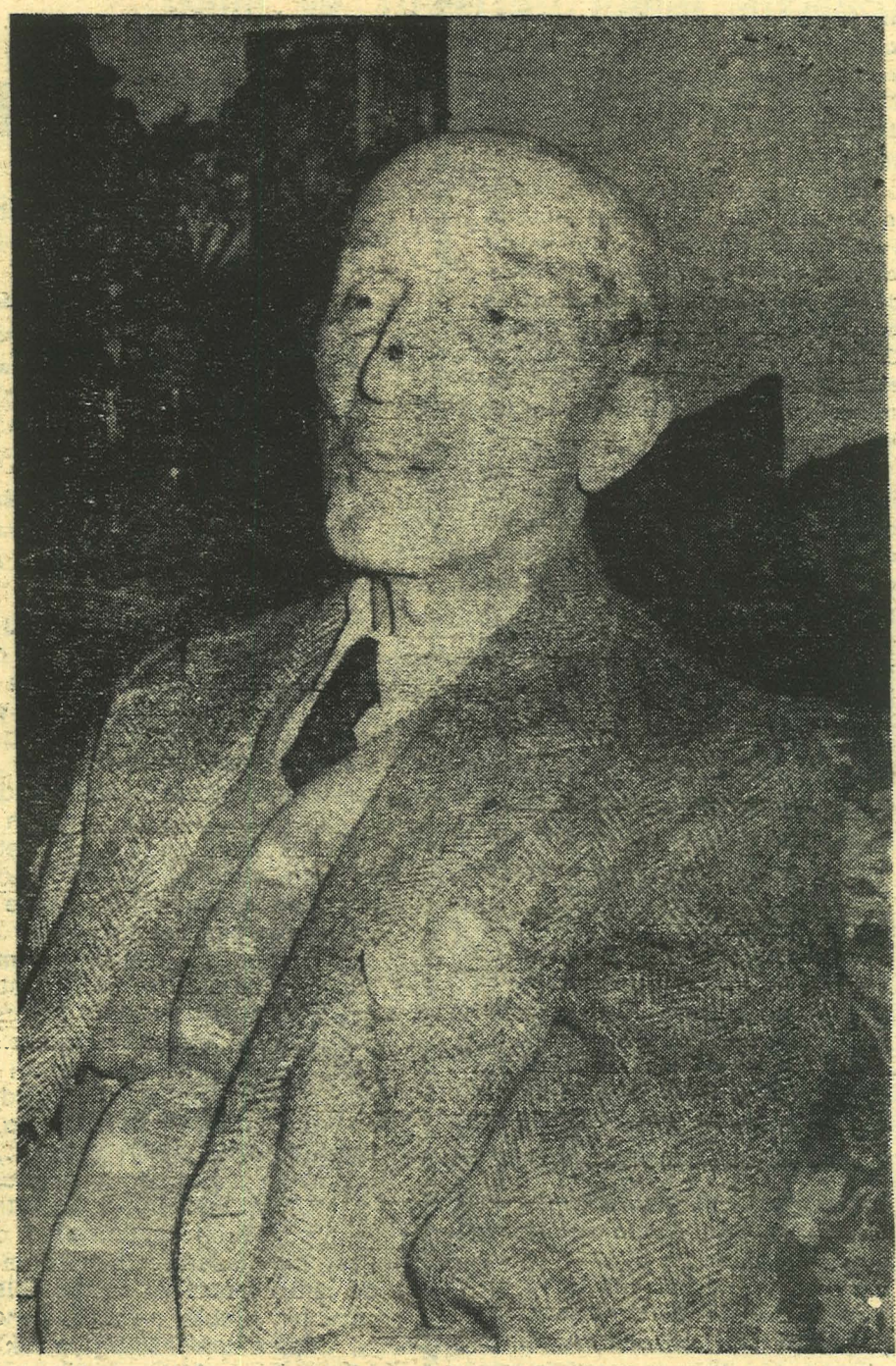

91 Yaşında bir Osmanlı delikanlısı
SALİH NİGÂR KERAMET

Abbas Hilmi Paşa, Abdülmecid Efendi'ye oğlunun Avrupa'da tahsil yapmasını salık verir. O'nun da aklı buna yatmıştır. Gelgelelim Şehzâde'ye kim refâkat edecek? Bana sordular. «Hânedana, devlete hizmette bulunmuş, tercihan ordudan, münevver, sâdık bir şahıs olmalı» dedim. Vazife bana verildi. Böyle bir şeyi tahmin dahi etmiyordum. Şehzâde Ömer Faruk'la - ki o zaman 12 yaşında idi - Avrupa'ya tahsile gittik. Ben de böylece Osmanoğulları'nın hizmetine girmiş oldum. Avdetimde de Halife Abdülmecid Efendi beni husûsi kâtip olarak alıkoydu. Gurur duyuyorum bu hizmetimle, bu şeref, bana yeter.

Sonra Ömer Faruk Efendi harbde teğmen rütbesi ile Galiçya'da çarpıştı. Vefatı tüyler ürperticidir. Mısır'da Vatan hasretinden kıvranarak öldü. Masasının başında devamlı bir Türk Bayrağı dururdu. O'na bakar; hislenir; saatlerce ağlardı.

«— Vatanımda ölmek istiyorum» derdi. Kısmet, olmadı. Kırgın öldü, üzgün öldü.»

«— Üstadım bu hususta başka hâtıralarınız var mı sizce mahzuru olmayan... Ne de olsa Ömer Faruk Efendi'nin husûsi muallimisiniz. Senelerce hizmetinde bulundunuz.»

«— Anlatayım efendim. Osmanoğulları'nın kadın kısmının 1952 yılında, memleketlerine yani Türkiye'ye dönmelerine izin verilmişti. O vakit Ömer Faruk Efendi' Mihrişâh Sultan'la evliydi. Hanımı ile vedâlaşırken, köpeği de yanında imiş. Sultan'la beraber köpek de Türkiye'ye gidecekmiş. Ömer Faruk Efendi vatan hasretinden yanmaktadır. Vedâ saati gelmiş çatmış. Kucağında köpekle vapura binmek üzere olan karısına:

«— Şu köpek kadar dahi talihli değilim. O vatanımı görecek, suyunu içecek, ekmeğini yiyecek... Ama ben...» 'İşte böyle efendim...»

En hassas yürek en ince kalb ancak bu aşk ve şevkle atabilir. Biz de heyecânlandık; Salih Kerâmet Bey anlatırken. Gözlerimiz doldu; Salih Kerâmet Bey devam ediyordu:

«— Maddeten müreffehlik dahi bu ızdırabı söküp atamıyor. Sizler sâdece Osmanoğulları'nın yalnız erkeklerinin sefâlet içinde öldüklerini bilirsiniz. Bilir misiniz ki Osmanlı Sultan Efendi'leri de ne acılar çekmişler, ne türlü meşakkâtlere katlanmışlardır. Bir Zekiye Sultan düşünün ki; Fransa'da kaldırılamayan cesedi, tahnid edilmiş olarak otuz sene Kilise'de kalmıştır. Halen de ne olduğunu bilen yoktur. Zekiye Sultan, Abdülhamid Han'ın büyük kızı, meşhûr Gâzi Osman Paşa'nın da geliniydi.

Bir zamanlar biz de millet,
hem de nasıl milletmişiz...

Üstad sıkılmamıştı iki saati aşan bu sohbetinizde, yorulmamıştı da bize ikramlarda bulunurken.

«— Üstadım!» dedim «— İsterseniz servisi ben yapayım, siz istirahat buyurun»

Cevabı ile ezdi bizi sanki:

«— Rica ederim, şerefle, memnunlukla hizmet ediyorum, bırakın ben yapayım». Bir tarihti konuştuğumuz. satırlara değil kütüphanelere sığmıyordu. Kadir Bey yakın tarihimizden hâdiseler sıraladı birbiri ardından. Salih Kerâmet Bey'in gözleri fal taşı gibi açıldı. Hayretini gizliyemedi.

«— Üstad biraz da, - eğer sizi yormuyorsak - Halife Abdülmecid Efendi'den bahsedin bize.»

«— Hay hay efendim! Sulh ve selâmet taraftarı idi. Sessiz ve sâkindi. İnsani yönleri ağır basardı. Fevkalâde hassasdı. Güzel san'atlarla meşgûldü. Resim yapardı. Birçok tabloları vardır: Bunlardan biri de Tevfik Fikret'in meşhûr «SİS» şiirinin tablosudur ki hâlâ Âşiyan Müzesi'nde mevcuddur.»

«— Türkiye'yi nasıl terkettiniz?»

«— Abdülmecid Efendi'yi az bir müddet evvel Halife tayin etmiş olan T.B.M.M. aldığı bir kararla, Halife'yi 24 saat içinde memleketi terke mecbur ediyordu. 48 saatlik bir mühlet verilmişti. Aslında kanun on günlük bir hak tanıyordu. İstanbul Emniyet Müdürlüğü yaranmak için bu müddeti daha da kısmışdı. Halife erkânı ile birlikte hemen hazırlandı. Bir Polis arabasına bindik. Binerken Abdülmecid Efendi milletimizin ve memleketimizin selâmeti için dua etti. Mabeyincisi Hüseyin Nâkip Turhan ve doktoru Selâhaddin Bey de arabada bulunuyordu. Edirnekapı'ya vardığımızda gün ağarıyordu. Açıdık. Çatalca'ya müteveccihen yola çıkıldı. Sirkeci'den trene bindirilmiyorduk. Çünkü hâdise çıkma ihtimâli vardı. Simphlon Ekspresi'ne Çatalca'dan bineceğimiz sırada calib-i dikkat bir hâdise oldu. Rumeli demiryolları şirketinin âmiri meğer Mûsevi bir yurtdaşımızmış. Koşarak geldi, Efendi'mizin elini, eteğini öptü.

«— Osmanlı Hânedânı Türkiye Musevîleri'nin velînimetidir. Ataları-mız İspanyadan sürüldükleri, kendi-

...kalanlar

kucağındaki köpekle vapura binmek üzere olan karısına hitaben:

...vatanımı görecek ... Ama ben...»

lerini koruyacak bir ülke aradıkları zaman, onları yok olmaktan kurtardılar. Devletlerinin gölgesinde, tekrar can, ırz, mal emniyeti ve hürriyetine kavuşturdular. Onların ahfadına, bu kara günlerinde - elimizden geldiği kadar-hizmet etmek vicdan borcumuzdur.»

Bazılarımız ağlıyordu. Ama ne ifade ederdi?. Musevi vatandaşımız sonra bizi yemeğe alıkoydu. Vali hürmette kusur etmedi, bizi yolcu ederken. Bir vagon bize ayrılmıştı. Trenimiz İsviçre'ye yol alırken diğer yolcuların hiç bir şeyden haberleri yoktu.»

«— Neden 24 saat içinde terkettiniz de uzatılması için müracaat etmediniz?»

«— Ettik efendim, İstanbul Vâlisi ile Polis Müdürü gelip emri tebliğ ettiler. 24 saat içinde Türkiye'yi terkedeceksiniz. Abdülmecid Efendi hazırlanabilmeleri için iki gün müsaade edilmesini istedi. Kabûl edilmedi. «Birkaç saat içinde hazır olun!» dendi. Oğlu Ömer Fâruk, kızı Dürrüşehvâr uyku sersemliği ile ne olduğunu dahi anlamamışlardı. Halife âilesine maktuen 15 bin lira harcırah verildi. İkâmetgâh olarak da İsviçre seçildi.»

«— Abdülmecid Efendi'nin cenâzesi Türkiye'ye getirilmek istendi galiba, hattâ aklımda kaldığına göre ceset 10 sene de bekletildi.»

«— Çok doğru; Abdülmecid Efendi 1944 senesinde Paris'te vefat etti. 1954'e kadar da Paris Camiinde kendisine tahsis edilen bir odada, tahnit edilmiş bir şekilde, «Türkiye'ye bugün yarın götürülüp defnedilir» düşüncesiyle tam on yıl bekletildi. D. P. iktidara gelmişti. Cesetleri bile tehlikeli sayan zihniyet iş başından gitmişdi. Bir yumuşama siyâseti hissolunuyordu. Fakat yine de bütün uğraşmalara rağmen cenaze memlekete getirilemedi. Sâdece çıkarılan bir kanunla Osmanlıların kadın kısmı memleketlerine dönebilme imkânına kavuştular. Buna da şükürdü.. Gurbeti bilir misiniz? Ne acıdır...»

«— Üstadım biliyorsunuz Cumhuriyet'in 50. yılı dolayısı ile bir af çıktı. Buna Osmanoğulları da dahil edildi.»

«— Evet, tam 50 yıl sonra. Ne idi bu güzide vatan evlâtlarının suçu? Hırsızlarla, katillerle, anarşistlerle, hatta hatta ırz düşmanları ile birlikte affedildiler. Artık kimse kalmadı, hepsi öldü... açlıkla, sefâlet içinde, vatanını göremememin ıstırabı içinde... Şu iyi oldu ki, bu afla onların torunları memleketlerinde tahsil yapabilecekler. Yoksa eskilerden kimse kalmadı. Bu işin en güzel tarafı af sırasında hadisenin milletçe de tasvip edilmesidir. Hatta duyduğuma gör af müzakere edilirken Tefenni - ki Burdur'un küçük bir kazasıdır - Meclis'e beşyüz'ün üzerinde telgraf çekilmiş. Maşaallah, hakkın müdafaasında haklı bir celâdet gösterilmiş. Hasretlerin en acısı biliniz ki; vatan hasretidir. Allah kimseye böyle acı göstermesin. Ölümlerin en şereflisi de vatanı için vatanındaki ölümdür

Son Halife
ABDÜLMECİD EFENDİ
— Şehzâdeliğinde —

«— Abdülmecit Efendi'nin hatıratı var mı efendim?...»

«— Var, 1924-1944 yıllarını içine alan bir hatıratı mevcut...»

«— açıklansa ya»

«— .....»

İnce bir hüzün sardı etrafı.

«— Sürgünden siz nasıl döndünüz üstâdım?...»

«— Husûsi izinle, kendi vatanıma husûsi bir izinle dönebildim ancak.»

«— Sizi çok yorduk üstâdım...»

«— Osmanlılık bambaşka bir şey.. adâletiyle, ilmiyle, hürriyetiyle, insanlığıyla tarihe mührünü bir vurmuş, ama pir vurmuş... Hepsiyle bir bütün Osmanlı. İftihar ediyoruz. Yabancı tahrikler, emperyalist güçler koca cihan imparatorluğunu yediler, tükettiler. Ama nüvesi hâlâ memleketimizde...»

«— Üstâdım Hânedanın malları ne durumdadır?...»

«— Fikret sonradan bir dönüş daha yaparak «Yiyin efendiler, yiyin, bu hân-ı iştiha sizin» der. Hiç farkı yok. Görmüş de yazılmış, hissedilmiş de dile getirilmiş... Pâris'teki bir serginin açılışında bulundum. Merhum eşimle memleketime dönerken Fransız Riviera'sından geçiyorduk. İndik, Nice'e gittik, Abdülmecid Efendi'yi görmek için. Bize vekaletnamesini verdi. İstanbul'a geldik. Abdülmecid Efendi'nin Bağlarbaşındaki köşkü hiç fiatına, onda bir değeri üzerinden satıldı. Öksüz malıydı sanki, yetim malıydı. Müdafaa den yoktu, hakkı... Galiba şimdi de bir bankanın yazlık dinlenme evi olarak kullanılıyormuş.»

Boğaziçi Köprüsünün yanan ışıkları hûzme hûzme denize iniyordu. Bir rüzgâr esti dışarda, hissettik. Vapurların dumanı martıların beyazlığında kayboldu...

«— Kadir Bey eserinizi bir solukta okudum. Genç yaşınızda bu kadar eser... Hem de vesikaya müstenid... Maşaallah.»

Bir devir kapandı, bir devir açılıyor... Devin düşüşü gibi, silkinişi de bir başkadır... Zaman ne gösterecek bakalım?... Bir mısra geliyor dudaklarıma:

Ecdadımızın heybeti
Mâ'ruf-i cihandır,
Fıtrat değişir sanma bu
Kan yine o kandır!...»

Bir daha okuyorum, bir daha okuyorum bu eski Osmanlı evinde içimden, sessiz.

Tekrar buluşmak üzere ayrılıyoruz. Vasıta bulacağız, İstanbul trafiğine girmek üzere, Cağaoğlu'na çıkacağız.

Son halife ikinci Abdülmecid'in Husûsi kâtib-i umûmisi
Salih Kerâmet Nigâr Bey

Şâir Nigâr Hanımın 91 yaşındaki oğlu, eski bir Osmanlı efendisi.

İSLÂM ÂLEMİNDEN

SUUDİ ARABİSTAN'DA CÂMİ TOPLANTISI

Son senelerde Suûdi Arabistan'da İslâmi mânada bir çok toplantılar yapıldığı müşâhade olunmaktadır. Bunlardan biri Câmilrin rolünü artırma va müslümanlara câmi vasıtası il daha fazla birşyler verebilme yollarını araştırma gâyesiyle «Risâletülmcid» adı ile yapılan toplantıdır. Bu toplantı 20-25 Eylül 1975 tarihleri arasında (15-20 Ramazan 1395) Mekke-i Mükerreme'de yapıldı. Merkezi Mekke'de bulunan «Dünya İslâm Birliği»nin ev sahipliğini üzerine aldığı toplantıya Rusya'dan Tanzania'ya kadar 77 muhtelif memleketten temsilciler katıldılar. Ezher Rektörü Şeyh Abdülhalim Mahmud; İslâm Birliği Umûmi Kâtibi Şeyh Salih Gazzâz ve Medine Üniversitesi Rektörü Şeyh Abdülaziz Binbâz câmilerin İslâm cemiyeti üzerindeki müessir durumlarını dile getirdiler. Ayrıca bu ibâdet yerlerinin içtimaî bakımdan dha harketli duruma götürebilme husûsunda birtakım teklifler ileri sürdüler.

Konferansın başkanlığına Medine İslâm Üniversitesi Reötörü Abdülâziz Bin Baz getirilirken başkn vekillikleri Sudan Vakıflar Bakanı ve Sûriyeli tanınmış âlim Mustafa Zerka'ya verildi

Dört gün devam eden toplantı câmilerin birer tahsil ve terbiye merkezi hâline gelmesi husûsunda temennilerle sona erdi.

AMERİKA'DA ZENCİ MÜSLÜMANLAR

Liderleri Elija Muhammd'in geçen Şubat ayında ölümünden sonra zenci müslümanlık hareketinin başına 42 yaşındaki oğlu Wallace D. Muhammed geçti. Bir ara Ezher'de tahsilini sürdüren Wallace'ın zenci Müslüman topluluğunu gerçek İslâm esaslarına doğru sürükleyeceği ümid edilmektedir. Nitekim babası Elija Muhammed zamanında şeytan olarak vasıflandırılan beyazlar hakkında Wallace geçenlerde Şikago'da yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir: «Şayet beyazar bize saygı gösterirlerse biz de onlara karşı saygı gösteririz. Beyazlar bu olgunluğu gösterebilirlerse biz de olgunlaşabiliriz.»

Beyazlar arasından İslâmiyeti kabul eden olursa o zenci müslüman olarak bilinmez ismi sadece «müslüman» olur.

Şimdilik topluluk içinde bu müsbet adımlara karşı çıkan görünmüyor. Hatta Wallace'ın kardeşi ve Kansas City Câmii'nin Reisi Nathnlel babasının zamanında öğretilenlerle bugünküler arasında bir mutübakat olması gerektiğine inanmıyor ve «dünkü mesaj düıde kaldı' bugündür» diyor. Bunlard bize Amerika'da zenci müslüman cemaati arasındaki «vahdet» in no derecede kuvvetli olduğunu göstermeye dir.

Amerikalı Zenci Müslümanların hanımları...
— Bizimkilere ithaf olunur. —

Amerika'da zenci cemaat iktisâdî güce de çok değer veriyor. Wallace geçenlerde babasının devrinde gizlenen iktisâdi gücü, teâmülü bozarak rakamlarla açıkladı. Buna göre,, Şikago ve diğer şehirlerdeki gayrimenkuller dahil yatırımlas 46 milyon dolar. Ayrıca 25 bin dönüm çiftlik, bir banka, iki lokanta zinciri. tam teşekküllü gazete matbaası, senede 22 milyon dolar getiren deniz mahsûlleri, ticâreti, büyük yiyecek mağazaları, fırınlar ve et paketleme müesseseleri... Bir diğer mütehassıs da bu yatırımların 75 milyon dolara varmakta olduğunu açıklamıştır.

Elijan Muhammed'in ölümünden sonra cemaatin idâresi ikiye ayrılmış. Dini idârenin başına Wallace D. Muhammed Ticârî işlerle meşgul olmak üzere altı kişilik bir idare heyeti işbaşına getirilmiştir. Bunlar arasında Dünya ağır siklet boks şampiyonu Muhammed Ali, Wallace'ın kardeşi Herbert ve Harlemli meşhur basketbolcu Abdul Farahan bulunmaktadır.

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

Sual: Madde böyle tedrîcen mahvolduğu halde, kimya muâdelelerinin (denklemlerinin) ne hükmü kalır?

Cevap: Eğer maddenin tebeddülü hızla olsaydı kimya ve mihanik muâdeleleri bile terk edilmek lâzım gelecekti. Lâkin bu tebeddül (dönüşme) elde bulunan vâsıtaların hiçbiriyle hissedilemiyecek derecede yavaştır.

Fakat madde büsbütün yok olmuyor ve ondan çıkan parçalar da duruyor. Evet, madde esîrin (1) sıfatları ile maddenin sıfatları arasında ortaklaşa bir takım cevherler neşrediyor. Lâkin bunlar artık sıfatlarını kaybettiklerinden madde değildir, kuvvettir. Hatta: **«Madde yok edilemez!...»** kanununu ortadan kaldıran - Güstav Le Bon - «Kuvvet bile yok edilemez değildir. Mütemâdiyen yıpranır ve kendi şekillerinden birini arzeden madde gibi o da yok olabilir.» diyor. Âlimler maddenin ilk aslı açıklanmamış esîr olduğunu kabule mütemâyil görünüyorlar.

Sual: O halde bu esir vâcib bir vücûd olamaz mı?

Cevap: Olamaz. Çünkü bu bir faraziyeden ibârettir. Ve onun mahiyeti de büsbütün mechuldür. Âlimler bu faraziyeye kadar gidip orada duruyorlar. Daha ileri gidemiyorlar. Hasılı Alman filozofu **Kant** «Biz eşyanın zâhirini biliyoruz, bâtınını bilemiyoruz.» diyor. İngiliz filozofu **Herbert Spenser** de bu hakikatin bilinmediğini itiraf ediyor. **Volter** her şeyin bir asıldan neş'et ettiğini sarsılmaz büyük bir hakikat olarak söylüyor. İnsan bu aslın keşfine hiç bir vakit muvaffak olamıyacaktır. Çünkü o tecrübe, âlet ve vâsıtaların hiç birine itaat mecbûriyetinde değildir. Çünkü o, her şeyin mebde' ve mercii olan Cenab-ı Haktır. İnsan aklı, O'nun hakikatini anlamaktan dâima âciz kalmış ve kalacaktır, Farz-ı muhal eşyanın aslı olan bir cevher kesfolunduğu farz edilse bile o halde de bir cinsten olan bu cevheri bulunduğu halden çıkmağa mecbur eden sebep ve onu böyle akıllara hayret verecek derecede muntazam ve maksadın meydana gelmesine uygun milyarlarca şekillere koyan sanatkâr kimdir? Suali vârid olacak ve buna Sâni-i Hakîm ve Kadir-i Mutlak olan Cenab-ı Allah'dır demekten başka cevap bulunamıyacaktır.

Sual: İmkân ve vücûb delillerini anladım; şimdi de ilel-i gâiye delilini izah edermisiniz?

Cevap: Bu âlemde her biri bir gâyeye, maksada tamamiyle uygun bir takım âletler, vâsıtalar görüyoruz. Meselâ gözler görmek, burun koku almak, mide yemeği hazm etmek, kulaklar işitmek ayaklar yürümek, kanatlar uçmak için yapılmıştır. Bu vasıtaların bu gâyelere bu kadar uygun olarak yapılması büyük bir ilim ve hikmete sâhip bir sanatkâra bağlıdır. İşte bu Sâni-i Hakîm Cenab-ı Allah'dır.

Sual: Maddiyyun (materyalistler) in ileri gelenlerinden Alman filozofu **Buhner** «Kuvvet ve Madde» adlı eserinde «Ayaklar yürümek için verilmiş olmadığı gibi gözler de görmek için verilmemiştir. Biz gözlerimiz olduğu için görmekte ve ayaklarımız olduğu için yürümekteyiz; demek daha doğru olur» diyor. Ne dersiniz?

Cevap: Bu söz bize dinlemeye tahammül edilemiyecek derecede tatsız bir hezeyan gibi geliyor. Cenab-ı Allah bir mahlûkun yürümesini murad ettiği vakit ona ayak vermekten ve görmesini murad ettiği vakit ona göz vermekten başka ne yapabilirdi?

---

(1) Esir: Rumcadan Arapçaya geçmiş bir kelimedir. Kâinatı dolduran ve bütün cisimlere nüfuz eden, fizikçilerce, ışık hararet ve elektrik gibi şeylere nakil vasıtası hizmeti gördüğü farz olunan, tartısız elâstiki ve akıcı hafif bir

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

KERPİÇ HÂLİNE GELEN KUR'AN-I KERİM'LER

İ. HAKKI KONYALI

Tekkeleri, türbe, mescid ve namazgâhları ile beraber kapatan kanun mer'iyete girdiği zaman, içlerinde kıymetli Kur'an-ı Kerimler, başka yazmalar, levhalar ve şallar bulunan bu tarih bergüzarlarının kapılarına kara kilitler asılmıştı. Çok sonra içlerinde bulunan bazı eşyalar hiçbir ilmî tasnife ve incelemeye tâbi tutulmadan toplanmış, çuvallara doldurulmuş, Topkapı Sarayı'nın harap Harem Dâiresi'ne atılmıştı. Sarayın bu dâiresinin tavanları kalbur gibi delik deşikti. Yağan yağmurlar altına geçerdi. Kıymetli şallar, yazmalar, kumaşlar, padişah, şehzâde, sultan elbiseleri, amâmeleri, sorguçlar senelerce akıntı altında kalmış, bunları rutubet, güveler ve böcekler kemirmiş, çürütmüştü. Bir gün Topkapı Sarayı Müzesi Müdür Muâvini eski enderunlulardan İzzet Kumbaracı'lar bana Sarayı ağlayarak gezdirmiş, tarihî yadigârların yürekler acısı hallerini götermişti.

Bazı türbelerden yazma Kur'an-ı Kerim'ler, başka kıymetli kitaplar, şallar, halılar ve seccâdeler alınmamıştı. Bir gün yetmişbeş yaşındaki türbedârıyla Yavuz Sultan Selim Han'ın türbesinin kapısını açmıştı. Türbenin bütün camları kırılmış, güvercinlere, baykuşlara yuva olmuştu. Büyük Pâdişahın sandukasının üstündeki güvercin gübresinin yüksekliği bir metreyi aşıyordu. Sandukanın üstünde Yavuz'un beyaz atlastan yapılmış, hâreli cübbesi örtülü idi. Senelerce kubbeden sızan suların ve güvercin pisliklerinin altında kalmış, harab olmuştu. Beraberce çıkardık, güneşlendirdik, temizledik ve tekrar yerine örttük. İran seferine girerken Kemal Paşazâde'nin atının ayağından sıçrayan zifos Padişah'ın cübbesini kirletmişti. Koşuştular. Silmek istiyorlardı. Padişah:

«— Dokunmayın, âlim'in atının ayağından sıçrayan çamur bile değer taşır. Getirin bir başkasını. Bunu da öldüğümde tabutumun üstüne örtersiniz!...» demişti. Bu türbenin karşısında Mimar Sinan yapısı bir şehzâdeler türbesi vardı, orasını da gördüm. Köşede renkli bir toz yığını göze çarpıyordu. Türbedara sordum:

«— Bunlar nedir?»

«— Tarihî seccâdeler efendim!...» cevabını aldım.

Türbeler senelerce kara kilit altında kaldığı için halılar, seccâdeler, şallar, çürümüş, güveler tarafından kemirilmiş, toz haline getirilmişti. Türbedar, bunları küreklemiş bir köşeye toplamıştı. Bir avuç aldım bir şişeye koydum. Zamanın Maarif Vekili Hasan Ali Bey'e götürdüm:

«— Gördünüz mu?» dedim. Benim pek sıklaşan bu çeşit davranışlarım karşısında aldığım cevap şu olurdu:

«— Başıma iş çıkarma!...»

Kanûnî'nin Sultan II. Selim'in ve III. Murad'ın türbeleri de böyleydi. Şallar, seccâdeler, pûşîdeler, hep böyle toz haline gelmişti. Sultan Ahmed'de yanlış olarak İbrahim Paşa Sarayı şeklinde adlandırılmış eski Çadır Mehterhâne binasının altında Düğümlü Baba Türbesi ve zâviyesi vardı. Büyük hükümdar Sultan II. Abdülhamid Han ermişliğine inandığı bu veli'nin sandukasına sarayının en iyi şallarını, puşîdelerini örttürmüş, türbeyi çok kıymetli avizelerle, tarihî şamranlarla süslemiş, kütüphânesine kıymetli yazmalar koydurmuştu. İstanbul Defterhânesinin solundan meydana taşan zâviyesini büyük manâ adamına yakışır bir şekilde döşetmişti. Bu zâviye İstanbul zâviyelerinin en kıymetlisi idi.

(Devamı Var)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

— 3 —

DUA

Yaradılışımızın sebebi, yalnız bu âleme muvakkat bir zaman boy göstermek değildir. Mecâzi, mevhub varlığımızın hakiki varlığa, ezelî ve ebedî merci'e nisbet ve mârifet peyda etmek içindir. Bunun yegâne yolu, kendimiz gibi, bütün ufacık zerrelerden, büyük büyük mahsus ve gayri mahsus kürelere kadar fikir salıp her birisi sâni-i hakiykinin eseri olan bu küçük, büyük izlerden müessire, o ulu dergâha yaklaşmağa çalışmalı. Ve her halde varılması muhakkak olan o dergâha akyüzle gitmenin çaresine bakmalı. Bütün hayat enfas ile berdevam ve şu enfas ise yaradılan her zerre için ma'dud olunca, şu ikibuçuk günlük hayatımızın mahdud olan zamanını o, ulu Allaha tahsis ve muhabbetini hâsıl etmeğe çalışalım ki; rucû ettiğimiz vakitte kadir ve kıymetşinas olarak rucû etmiş olalım. Maddiyunun, tabiiyunun dediği gibi, hayat bundan ibâret ise, herhalde bir gün hitama erecek olan şu hayat için hiç başka bir şey düşünmeden idâme esbabına bütün varlığımızla çalışıp duralım. Vakit gelince bakalım, durdurabilecekmiyiz. Fakat mütedeyyin olanların dediklerine, hepimizin itikadı üzere mevhub olan şu hayatın zeman-ı ikmâline kadar sıhhat ve âfiyet ile geçirmek esbâbına tevessül ile beraber, o hayatın hâlıkı olan Hakka âid şükran vazifelerimizi de, arasıra olsun hatıra getirmeğe çalışalım. Ah!... Ah!... Bilâistisnâ, hepimizde bir ihmaldir gidiyor. Bütün sa'y-ü gayretler, dâlmî elde tutmağa hiç birimizin muvaffak olmadığı ve olamıyacağı Dünya'ya müteveccih ve ma'tuf kalıyor. Büyük bir fabrika, yahut değirmen olan şu âlem-i fânide büyük küçük her mevcud için faaliyetine son verdirecek bir paydos memuru vardır. Bu her ân, borusunu çalmakta, ve o binlerce kişi faaliyetine son vermektedir. Birgün de bu, bizim için olacaktır. Yakın ve uzak, akraba ve taallûkata, ahbaba gelen bu son keyfiyet, şüphesiz bize de gelecektir.

Maamafih, ıztırapla Allaho yalvarmak çok müessirdir. Âciz ler haklarını müdafaa, matluplarını istihsal için bir vekil tutarlar. Biz de bütün umur ve husûmuzun hüsnü cereyânında Rabbimizi kefil ve vekil ederiz. «**Hasbinallah ve ni'mel vekil, ve lâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyül azîm.**» çok okuruz. Ulu Rabbimiz, bir de bakarız ki; umulmayan bir yerden bir ferce-i halâs ve necât yaratmış olur.

Müslümanlık'ta güç bir teklif yoktur. Elverir ki, şeytan, nefis düşmanlarını kovmanın yolunu bilsek de her iş suhûletle meydana gelir. Meselâ; soğuk almaktan korkan bir hasta, bir zayıf hasta adam, namazını teyemmüm ile kılacağı gibi, büyük abdessizlikten bile yalnız teyemmüm ile temizlenebilir. Binâenaleyh, Allahın emirleri, teklifleri teshil üzeredir, Tasiyb üzere değil. Ma'mafih, gönlün yapmak arzusu da alâmet-i hayırdır. İnşallah, samimi olur da, Rabbim celle şânuhû, bir günde â'mal-i sâlihaya muvaffak edebilir. Tevbe ve istiğfarı, arasıra sırf Rabbimin rıza-yı şerifi için kusuru itiraf eyle. Birkaç yaş akıtmağı bırakmamalı ki; ulu Allahım, zelilâne isteyeni hiç boş bırakmaz. İzzeti, icâbeti ile mukabele buyurur.

Suna inanmalı, yahut telkin ile zorla kendini inandırmalı ki; ömür enfas ile maksumdur. Bu böyle olduğu gibi hayat sahibi her ferd gerek refah, gerek müzâyaka, gerek sıhhat, gerek maraz, gerek fakr, gerek zarûret, gerek gülüş, gerek ağlayış, bütün yekdiğerini nâkıs ahvâle ve hâdisata müstaid ve mâruz ve hattâ mahkûm olarak şu âleme gelir. Seyrini takib eder, nihâyet hatimesine erer, yürür, gider. Şu sözüm yanlış anlaşılıp esbab-ı inkâr zehabında bulunulmasın, hayır kat'iyyen hayır.

İki âlemde bir bilirim müsebbib zat-ı mevlâyı.
Veli, esboba rebtetmiş hem âlayı, hem ednâyı.

Esbâb inkâr olunamaz. Ondan tegâfül edemeyiz. Fakat fazla tesir de göremeyiz. Teşebbüs iyfası mümkün her türlü tedâbir ve esbâba müracaatla beraber o esbâba fazla rabt-ı kalb etmemeli. Olacak muhakkak olur!...

1976
yılına girdik
FAZİLET TAKVİMİ
aldınız mı?
★ İsteme adresi: Hilâl Neşriyat P.K. 178
İSTANBUL — TEL: 22 35 49

GÖZ Oldur ki hakkı göre..

Salâhaddin Eş

VETO

Prof. Hilmi Ziya Ülken bir kitabında Abdullah Cevdet'i anlatırken bir hâtırasını nakleder:

Prof. Adnan Adıvar, İslâm Ansiklopedisi'ne Abdullah Cevdet'le alâkalı kısmın yazılması işini Hilmi Ziya'ya vermiş. Hilmi Ziya da - umûmiyetle - beğendiği Abdullah Cevded'i oldukça uzun bir şekilde yazmış. Fakat Adıvar yazıyı çok uzun bulduğunu söyleyerek yarı yarıya kısalttırmış. Fakat yine tam tatmin olmamış, ortaya çıkan yazının dahi Abdullah Cevded için fazla olduğunu söylemiş,

Bunun üzerine Hilmi Ziya, «Adıvar'da bir fikrî değişiklik mi oldu yoksa? diye meraka düşmüş. Çünkü Abdullah Cevded Meşrûtiyet ve Cumhuriyet mütefekkirlerinin (!...) öncülerindendir. İslâm Peygamberi'ne açıktan açığa ta'n eden O'dur. Lâtin harflerinin kabul edilmesini isteyen o'dur. 1900'lerde Avrupa'dan dönerken frenklik alâmeti olan şapka ile Sirkeci Garı'nda en yakın fikir arkadaşlarını bile ürkütecek çapta bir büyük inkılâbın (!) öncülüğünü yapmıştır. Dozy'nın İslâm Tarihi isimli hakaretnâmesini de tercüme etmekle yeni nesle büyük bir hizmette (!) bulunmuştur. Bu kadar harika (!) fikir ve fiilin sâhibi olan bir Abdullah Cevdet'e Adnan Adıvar'ın bir kaç sahifelik yazıyı çok görmesinin sebebi nedir? Gerçekten de meraka değer... Adıvar, Hilmi Ziya'ya bunu şöyle izah etmiş:

«— Tam bir İttihatçı reğildir!»

Hilmi Ziya o zaman biraz uyanmış ve düşünmüş ki; Abdullah Cevdet, her ne kadar «İttihat-Terakki» nin kurucularından ise de sonraları ye'se düşmüş ve «Hürriyet ve İtilâf Fırkası»na meyletmek gibi bir marazî ruh hâli göstermiştir.

Buraya kadar anlattığım sırf bir hâtıra değildir. Bu Türkiye'ye hâkim olan zihniyetin «hür düşünce», «ilmî düşünce» adı altında, «rejimi korumak» adı altında, «devleti yıpratmamak» adı altında, ilh... ne çirkin oyunların oynanmış ve oynanmakta olduğunu gösterir.

altında İslâm devletini ortadan kaldırmak isteyen emperyalist güçler, işbu İttihatçıların eline tutuşturdukları altın kadehlerdeki zehirle gâyelerine ulaşmışlardır.

Aynı durum İttihad ve Terakkiden sonrası için de vâriddir. «Tevhid-i Tedrisat Kanunu» ile müslüman çocuklarının İslâm terbiyesinden mahrum kalmalarını temin eden zihniyet, 1947'lerde lâik rejimin bir içtimaî patlamayla karşılaşmasından korkulduğu için Prof. Banguoğlu ve Erim'in CHP Grupunda sundukları lâyihada ifadesini bulan şekliyle «lâik rejime alkış tutan din adamı» yetiştirmek gayretine düştüler. Ve Tevhid-i Tedrisat Kanununu unuttular. Çünkü şeklî demokrasinin ortaya çıkardığı zârûretler, gerektiğinde kendi kanunlarını bile çiğnemeyi mübah kılıyordu. Bu niyetle, evet, sırf lâik rejime alkışçı olacak din adamları yetiştirmek niyetiyle İmam-Hatip mekteplerini açtılar. Açtılar ama, millet onların bu iştihalarını kursaklarında bıraktı, oyunlarını bozdu, emellerine erişmelerine engel oldu. Millet, çocuklarını yurdun her tarafında açılan imam-hatip mekteplerinde «Hiç yoktan iyidir» diyerek okuttu, evlâdını kısmen de olsa İslâmî bir terbiyeye geçiş vasıtalarının asgarîleriyle donatmanın yollarını aradı.

Fakat rejim, bugün kendi ölçüleri içinde yetiştirmeğe büyük gayret ve dikkat gösterdiği bu gençleri, ilim adına bir «Alamut Kalesi» haline getirdiği Üniversiteden içeri sokmamak için oyun üzerine oyun tezgâhlamaktadır. Çünkü dünkü İttihatçı'nın fikrî tasallutu aynen devam etmektedir. İlmin gâyesi, karanlığı yenmek iken, ilim bizzat karanlığın sultasına âlet kılınmıştır. Kendisine teslim edilmek istenen genç beyinlerden ürküntü duymaktadır. Çünkü dünkü İttihatçının kafası bugün laicité'yi ilmin tek ölçüsü kabul eden «Üniversite Dukalığı» nın beynine girmiştir. İşte bu yüzdendir ki; Üniversite isimli »Alamut Kalesi»nin bu yeni«Şeyh-ul Cebel» leri İmam-Hatip mekteplerinden mezun olanları Tevhid-i Tedrisat kanununa aykırı olduğunu iddia ederek kabul buyurmamaktadır!...

Bunun için, devletin reisine baskı yapmağa kadar ileri gitmişler ve - maalesef - bu haksız ve hukuk dışı davranışın semeresini de devşirebilmişler!... VETO... Hani bunlar din adamlarının cehâletlerinden (!...) müştekî değiller miydi? Merak etmeyiniz, ayni adamlar yarın yine sûretihaktan görünerek «aydın din adamı» (!...) istediklerini bağırarak ilân edebilirler... Çünkü mâlum ya hâfıza-i beşer nisyan ile malûldur!...

Sebil

TARİH

İslâm'da Kadın

— 2 —

İslâm'da Miras Hukuku da cemiyet içindeki mükellefiyetlerle muvâzeneli ve ahenkli bir ölçü dâhilinde tanzim edilmiştir: Kadın bekâr ise; kendisinden başka, bakmaya mecbur olduğu kimse yoktur. Buna mukabil evlenirken mehir ve - an'anelere uygun olarak - hediyeler alacaktır. Şâyet evli ise, kendisinin ve çocuklarının her çeşit ihtiyacını temin etmek kocaya âiddir. Kocasından ayrılmış veya kocası ölmüş ise, çocuklarının iâşesi yine de kocaya veya onun âilesinin erkeklerine - yakınlık derecelerine göre - âid olacaktır. Bu sebeple ilâhi kanun, onun erkek kardeşine nazaran mirastan yarı nisbette hisse alması kaidesini va'z etmiştir. Çünkü, erkek, geçinemiyecek durumda olan kızkardeşi de dahil olmak üzere çoluk çocuk bütün âilesine bakmağa mecbur olduğu gibi evlenirken de ayrıca mehir verecektir

Erkeğin aldığı miras nafakaya ve âile mükellefiyetlerine sarf olunacağından bitebilecekken, kadının aldığı miras, karşılığında hiçbir mâlî mükellefiyeti olmadan aynı kalacaktır. Dilerse bunu işletebileceğinden ayrıca artacaktırda... Bu durumda asıl mirasın müsavi bir sûrette taksiminden birtakım içtimaî muvâzenesizlik ve adâletsizlikler doğmasını tabii karşılamak gerektir. İşte, ilâhi nizam va'z ettiği kaide ile - evvelemirde - bunu önlemiştir. Kaldı ki, bu hususiaki kaide - mutlak mânada - emredici - olmayıp bir takım ruhsat yollarına açıktır. Zira, vârisler aralarında anlaşarak bunun aksini de kararlaştırabilirler. Bu hususta şer'i cevaz vardır. İslâm, fertleri, ahlâkî bakımdan son derecede mükemmel bir seviyyeye ulaştırdığından onları, çok kere bu misaldeki gibi hâlin icâbına göre hareket etmek serbestisi ile de teçhiz ederek «maslahat» ın icâbını gözetebilmek imkânını da bahşetmiştir. Bu takdirde rızâen şer'î taksim dışında bir anlaşma sağlayan vârislerin aldıkları fazla miktarlar nisbetinde haklarını birbirlerine hibe ve helâl etmelerine hiçbir mâni mevcud değildir.

İslâm'da evli bir kadının ti-

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN

— III —

câret için - meden' kanunumuzda olduğu gibi - kocasından icâzet almasına mahal yoktur. Bu günkü hukuk kadını mahdut bir selâhiyetle techiz ederken İslâm Hukuk onu aynen erkek gibi tam ehliyeti hâiz kılmıştır.

Miras hukukunda kadına yarı hisse verilmesinin bir diğer sebebi de kadının kocasına itaatini sağlamaktır. Gerçekten bilinen bütün hukuk sistemlerinde âilenin reisi erkektir. Kadın kocasına tâbidir. Ancak, bu, hiçbir fiilî müeyyide ile takviye olunmadığından - ekseriya işlememektedir. Halbuki İslâm Hukuku erkeğin âile reisliğini iktisadi bir müessirle de müeyyidelendirmiştir. Zira, iktisadi hâkimiyet psikolojik olarak da mânevi hakimiyetin teminine medar olur.

Mes'ele amme hukuku zâviyesinden tetkik edildiğinde de görülür ki, İslâm Hukukunda aslolan kadın ve erkeğin müsâvi haklara sahip olabilmesi keyfiyetidir. Ancak, bu umûmî kaidenin de - kadın tabiatına bağlı olarak ortaya çıkan - birkaç istisnası vardır. Bunlardan biri, iki kadının şehâdetinin bir erkeğe muâdil sayılmasıdır. Zira kadın «akl» dan ziyade «hissî» hareket eden bir varlıktır. Hadiseleri hislerine kapılarak nakletmek ihtimali kuvvetle mevcuddur. Yaradan, onu hakkiyle «analık» yapabilmesi için katı akla tâbi olmaktan ziyade yumuşak gönle uyan bir hilkatte yaratmıştır.

Analık vazifesinin ifâsı için makbul olan bu hal, onun şahidlik gibi, hakkın tefrik ve tâyinine müessir bir vazife deruhte eylediğinde yanıltabilir bir keyfiyettir. İşte bu yanılma binnetice hakkı muhtel kılma ihtimalini bertaraf için, iki kadının şahidliğinin bir erkeğe muâdil addedilmesi esâsına verilmiştir.

Kadın tabiatının husûsiyetlerinden doğan diğer bir istisna da onun kadı dahi olabildiği halde «zina davalarına bakamaması» dır. Bu istisna da kadının daima bakir kalması arzu edilen kadınlık hissiyatını korumak ve muhafaza etmek için-

Muhtelif istisnalar dışında kadın bilcümle amme haklarını kullanmak ehliyetini hâiz bulunmaktadır. Ancak, Kur'an-ı Kerim'de kadınlara âid siyasi haklardan sarih bir sûrette bahsedilmemiş olması, çeşitli tefsirlere yol açmıştır. Kur'an-ı Kerim de ve sünnetdeki delillerin İslâm'ın ilk devrelerdeki tatbikatına dayanarak farklı tefsirinden, değişik görüşler ortaya çıkmıştır.

Birinci görüş: Devlet reisliği de dahil olmak üzere kadına bütün siyasi hakları tanıyan görüştür. Tevbe Sûresi 1. âyet-i kerimesi meâlen «Mümin erkeklerle, mümin kadınlar birbirlerinin dostları ve yardımcılarıdırlar. Onlar iyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeğe çalışırlar.» derken emr-i bil-maruf (iyiliği emretmek), nehy-i anilmüntere (kötülükten vazgeçirmeğe) çalışmak vazifesini mümin erkekler gibi mümin kadınlar da ifâ edebileceklerdir. Bu işi millet nâmına ve memleket çapında yapmak ise, siyâset ve devlet reisliği demektir. Kadının bu vazifeyi ifâ etmesinden dinî hiçbir mahzur yoktur. Prof. Dr. M. Hamidullah «Bir kadın kişinin İslâm Hukukuna göre Devlet reisi olamıyacağı ispat edilmiş değildir» der. «Saba Devleti»nin kraliçesi Belkıs, Süleyman Peygamber vasıtasiyle İslâm Dini'ne girmiş ve bundan sonra da yerinde kalmıştır. Bu, Kur'an'da da geçmektedir.

Bu görüş, iyiliği emretme, kötülükten vaz geçirmeye çalışma, her müminin kendi takati nisbetinde deruhte edeceği bir vazifedir, diye tenkit edilir. Bu vazife, önce elle, imkânı yoksa dil ve kalemle yapılır. Böyle de yapılamazsa kalben buğz etmek, hoş görmemekle yapılır. Bundan devlet reisliği istidlâl etmek mümkün değildir, deniliyor.

İkinci Görüş: Kadının hiç bir siyâsî hakka sahip olamadığını iddia edenlerin görüşüdür. Bunlar kadın, velâyet-i amme hakkına sahip olmadığından seçemez ve seçilemez derler. Yalnız siyâsî olmayan mem'uriyetlerde bulunabileceğini kabul ederler. Bu hususta, Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şerifler'de hiçbir sarahat yoktur. 1952 de «Ezher Fetva Komisyonu» böyle bir görüş ortaya atmıştı. Hz. Peygamber ve Hulefa-yı Râşidîn devrinde akdedilen şura meclislerinde, halife intihabında kadına hiçbir zaman rey hakkı tanınmamıştı. Bundan başka seçebilmek için kadının erkek arasına karışması ve mitinglere katılması gerekir. Bunlar ise yasak şeylerdendir.

Bu görüş, âyet ve hadislerin, İslâmî tatbikatın ışığı altında kolaylıkla nakzedilebilir. Kadına halife intihabında, şûra meclislerinde, iştişârelerde Peygamber Efendimizden itibâren daima yer verilmiştir. Kadın velâyet-i amme tasarrufunda bulunmuştur. Seçebilmek için erkeklerin arasına karışması da şart değildir, çeşitli yollarla, meselâ neşir vasıtalarından da siyâsî durumları takip edebilir.

Üçüncü Görüş: Kadının seçme hakkını kabul edip seçilme hakkı olmadığını ileri sürenlerin görüşüdür.

Seçilme Hakkı: Hz. Ebu Bekir'den rivâyet olunan bir hadis-i şerif, kadının devlet reisi ve parlâmento azası olamıyacağını beyan eder.

«Başkanlarınız en hayırlılarınız, zenginleriniz de cömertleriniz olunca ve işleriniz aranızda meşveretle yürüyünce yerin üstü, sizin için yerin altından hayırlıdır. Fakat reisleriniz en kötüleriniz, zenginleriniz de cimri olursa ve işleriniz kadınlarınızın emir ve hâvâlesinde bulununca o zaman yerin altı, yerin üstünden hayırlıdır.»

Nisâ Sûresi'nin âyet-i kerimesi meâlen «Erkekler kadınlar üzerinde hâkimdirler» derken de kadının bu mâdun mevkiine işâret eder.

Kur'an-ı Kerim kadın ve erkek yaradılışında matematik bir eşitlik aramaz. Belki, bunlar arasında mes'uliyetleri zâviyesinden bir muvâz-

İlk defa olarak tayyareye binip havalanan Türk kadını BELKIS ŞEVKET Hanımefendi Ayestefanos (Yeşilköy) da «Osmanlı Müdafaa-yı Nisvan Cemiyeti» âzâlarıyla (1910)

etmek, hoş görmemekle yapılır. Bundan devlet reisliği istidlâl etmek mümkün değildir, deniliyor.

İkinci Görüş: Kadının hiç bir siyâsî hakka sahip olamadığını iddia edenlerin görüşüdür. Bunlar kadın, velâyet-i amme hakkına sahip olmadığından seçemez ve seçilemez derler. Yalnız siyâsî olmayan mem'uriyetlerde bulunabileceğini kabul ederler. Bu hususta, Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şerifler'de hiçbir sarahat yoktur. 1952 de «Ezher Fetva Komisyonu» böyle bir görüş ortaya atmıştı. Hz. Peygamber ve Hulefa-yı Râşidîn devrinde akdedilen şura meclislerinde, halife intihabında kadına hiçbir zaman rey hakkı tanınmamıştı. Bundan başka seçebilmek için kadının erkek arasına karışması ve mitinglere katılması gerekir. Bunlar

ne temin eder. Nitekim askerlik, harb, nafaka gibi mükellefiyetleri sâdece erkeklere yüklenmiştir. Zaten İslâm Hukukunda parlamento azası o derece mühim de değildir. Zira parlamento ne hak ihdas edebilir ve ne de kaldırabilir. Zira İslâm'da Hukuk, ilâhidir ve vahye müsteniddir. Bu Kur'an-ı Kerim'in sarahatiyle sâbittir.

Bâzı âlimler İslâmın ilk devirlerinde kadının devlet işine karışmamış olmasıyla bu mevzuda bir nevi icmaa meydana geldiğini ileri sürerler. Kadının seçme hakkı ise, onu bundan men edecek, hiçbir hüküm bulunmaması sebebiyle var kabul edilir. Ezher Fetva Komisyonu'nun kararı kendi memleketlerine mahsus olabilir.

Hz. Peygamber zamanında ve

KAHRAMANLARI

Aynur Misiroğlu

çilmesi biatle oluyordu. Biat, reyin musâfaha ile belli edilmesi demektir. Peygamber Efendimiz, Mekke Devri'nin on zamanlarında Akabe'de iki ayrı zamanda ashabın kadın ve erkeğinden biat almak sûretiyle Devlet Reisi olmuşlardı. Bu biatler dini olmaktan ziyâde siyasî bir karakter taşımaktaydı. «Emiredeceğin herhangi meşrû bir hususta sana âsi olmayacağız» diye söz verilirdi. Kadının biatı onun seçme hakkına sâhip olduğunu münakaşasız kabul ettirmez mi? Hudeybiye gününde Peygamber Efendimizin zevcelerinden Ümmi Seleme'nin fikrine göre hareket edilerek müşkil bir durumdan kurtuluş sağlanmıştır.

Yine, Ebu Tâlib'in kızı Ümmi Hâni Mekke'nin fethi gününde müşriklerden birine eman (İslâm memleketlerine girme ve orada tecâvüzden masun kalma müsaâdesi) vermiştir ki; bu çok ehemmiyetli bir idarî ve siyasî tasarruftur.

Hz. Ömer Şifa Hatun'un fikirlerine değer verir onunla «Hal ve akd ehli» olarak istişâre ederdi. Hz. Ömerin vefatından sonraki halife seçimini Aşere-i Mübeşşere'den sağ kalan zevâta havâle etmişlerdi. İbn Kesir'in kaydına göre Abdurrahman Bin Avf bu hususta kadınların da fikrine müracaat etmişti.

Hz. Aişe, Hz. Osman'ın kanını taleple «Cemal Vak'ası» nda ordunun başında bulunmak sûretiyle doğrudan doğruya siyasetle iştigal etmişlerdi.

İşte bu görüşlerin ve tatbikatın ışığı altında kanaatimizce Kur'an-ı Kerim'in hukuk usûlüne başvurarak evvela «vaz'edilenin dışında serbestsiniz» umûmî hükmünden hareket ederek, kadına devlet reisliği dahil bütün siyâsî hakları tanıyan görüşe taraftar olduğumuzu söyleyebiliriz. Olabilir ki Kur'an-ı Kerim'in sarih bir âyetle men etmediğinde bir takdir gizlidir. Hükümlerinin her devir ve zaman içinde aynı güçte devam edeceği şüphesiz olan bu nizamın belki bu hususta bir müsâmaha (bir açık kapı) bırakmakla bu şartlar altında herhangi bir kavmin kurtuluşuna icâbında bir kadının reisliği ile de imkân tanınmış demektir. Hak mukaddes bir mefhumdur, «Kim Allah'ın helâl kılmadığını haram edebilir?»

Kadının Devletler Umûmî Hukuku zâviyesinden bir tasarruf sayılan «Eman» verebilme hakkının, yine erkeklerinki kadar ve aynı geçerlikte olduğunu görmüştük. Şimdi kadının cemiyet hayatında çalışmasına ve çalışan sahabî hanımlara temas etmek istiyoruz.

Kadının cemiyet içinde çalışma hakkına sâhib olduğunu Âli İmran Sûresi 194. Âyet-i Kerimesinde meâl «Erkek olsun, kadın olsun hepiniz çalışın, sâyinizi haram etmemderken en bariz bir şekilde ifâde etmiştir.

Kadın, ilmini artırmak veya ihtiyaçlarını temin edebilmek için çalışabilir. Bunun tatbikatını Sahabî hanımlarda görüyoruz. Hz. Hatice ticaretle iştigal ediyordu. O'nun bu mevzuda çok kabiliyetli ve hesaplarında çok dikkatli olduğunu tarih kaydetmektedir.

Hz. Ömer devrinde Şifa Hatun çarşı-pazar murâkıbı (süslü bir belediye zabıtası) olarak tâyin edilmiş, o bu vazifeyi pazarda her çeşit insan arasında dolaşarak ifâ etmiştir.

Ümmi Varaka hafize bir hanımdı. Hâfızlar arasında isminin çok duyulması aynı zamanda bilgili oluşundandı.

Harunurreşid devrinde göz hastalıkları mütehassısı hanım doktordan tutun da Endülüs'te hanım müderrise (profesöre) kadar kadınlar içtimâi hayata faal bir şekilde katılmışlardır

Hatta Peygamber Efendimiz devrinde sahabî hanımların kılıç kullanıp harbettikleri (Hendek Savaşında) bilinmektedir. Hz. Peygamberin halalarından Sâfiye, hisara gelenleri oradan kılıçla çıkarmıştır

Tarihler bu devirden Ümmü Hamara (Nesibe Hanım) Ümmü Mevvi gibi bir çok mücâhideyi kaydetmiştir. Hz. Peygamber her vahiy gelmesinden sonra bunu erkeklerden müteşekkil bir topluluğa bildirdiği gibi ayrıca hanımlara da naklederlerdi.

Nihayet Hz. Peygambere ilk olarak inanan bir kadındır. Hz. Hatice vâlidemiz. İman yolunda ilk şehid olan da yine bir kadındır ki, Prof. M. Hamidullah'ın araştırmalarına göre Sümeyye adındaki bu mücâhide araplaşmış bir Türk'tür

İslâmda kadının içtimâi mevkiine ve ehemmiyetine dâir söylenip yazılacak olanlar elbette bu kadar değildir. Ancak biz ele aldığımız mevzua sırf bir girizgâh ittihaz ettiğimiz bu mes'eleyi bu kadarla nihâyetlendirerek «Kuva-yı Milliyenin Kadın Kahramanları» na geçiyoruz.

(Devamı Var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

KELİME-İ ŞEHÂDET VE ŞER'Î TELÂKKİ

Allah ve Rasûlüne imân etmek, bilâistisna her ma'nâ ve mefhûmu, İslâm'a (Şeriata) âid olanı ile almak ve kabûl etmekle mümkin. Buna mutlak hakikat demek olan İslâm'ı, zerreye varıncaya kadar varlığın tamamında telâkki mizânı yapmak denir. Kâfir olmamak için Allah ve Rasûlünün istediği şart, evet ilk ve baş şart, bu... Allah birdir; Ondan başka tanrı yokdur; Rasûl-ü Ekrem Aleyhisselâm da O'nun elçisidir demek, işte bu... Yalnız namaz, oruç, hac'da değil; muâmelât, münâkehât, ukûbât, cihâd, idâre, nizâm, düstur, kanun, sanayi, matbuat geçim seçim ne varsa topyekûn madde ve ma'nâda İslâmi telâkkiyi takib. Allah ve Resûlünden gelenlere EVET; gayrına HAYIR... İslâm'ın içindeki ifâdesiyle HÜRRİYET ne ise HÜRRİYET o... İslâm'ın içindeki ifâdesiyle ÜLÜLEMRE İTAAT ne ise, İTAAT o... Millet, devlet, âile, hukuk yazı-çizi ve maarif, tesettür, nikâh, medeniyet, ölüm-kalım; dünyâ; alışveriş ve yiyip içmeye kadar ne varsa; istisnâsız; Allah ve Rasûlüne müstenid ölçülerin şart kıldığı telâkkî ne ise, mü'min için var olan şık o...

İşte kelime-i tevhid ve şehâdetde münderic ve mündemic ma'na bu... Bu ma'nâ ve ifâdeden uzak kelime-i tevhid ve şehâdet, âdemoğlunu MÜ'MİN yapamaz veya KÂFİR olmakdan kurtaramaz...

Düşünelim: İslâm denildiği zaman, ilklerin en başında gelen veya son nefesin en onunda (en son başarzu) olarak Allah ve Rasûlüne âidiyyetin tamamını kuşatan yegâne (işâret varlık) ne?

Bilmem şehâdet nedir arzedebildik mi?

Herşeyde İslâmî olanı kabûl, olmayanı inkâr; yani Allah ve Rasûlüne âid olan telâkkiden tarafı iltizâm... Bunu, uzviyetin şu veya bu noktasında değil, her hücresinin her zerresine varıncaya kadar tamâmiyet içinde ele almak, bunun, her zaman ve mekânda takibçisi olmak. Buradaki inkıta kabûl etmez devamlılık ihtiyacına klâsik ifâde, «derhal tecdid-i îmân ve'nnikâh» lâfzıyla işârettedir.

Şehâdet kelimesi, mü'min nazarındaki varlığı, Allah ve Rasûlünden gelen varlığa âid telâkkî bütününü, kuşatan bir hulâsalar hulâsası...

O, «Allah ve Rasûlüne âidim» demenin remzi...

Şeriatçı, Hilâfetçi ve Ümmetçi olmak da O'nun içinde...

Allah ve Rasûlünün ne olmamızı emrettiği ile, ne olmamamızı istediği de onun içinde...

O, telâffuzdan, sesden, sözden, papaganca tekrardan ibâret olmakdan nâmütenâhî münezzeh.

O, (şer'î telâkkî) bütününün ihâta edicisi olunca, mü'minin yani O'na sâhib olan insanın, zihnen bile ortaya koyacağı şu iki şık, zarûri bir taksim olur:

1 — ALLAH ve RASÛLÜ'ne bağlananlar,

2 — Gayrine bağlananlar...

Burada üçüncü bir şıkka hayat hakkı tanımak ise ve meselâ iki şıkkın ihtilâtı ile bunu ortaya koymak, zihn için muhal... Zirâ, (Allah birdir; gayrında tanrı yokdur) hükmü, bizi zarûri olarak bu muhâle bağlamaktadır. Böyle olunca: insanları sağcı-solcu diye ayırmak abesi nin şiddetini duyamamak ve simsiyahlığını görememek neden?...

Eğer sağcı lâfzı, «mücerret Allah ve Rasûlü bağlısı»; solcu lâfzı da sâdece ve yalnız «bunun dışındakiler» demeyi ifâde ediyorsa, mes'ele yok! Halbuki ifâde ve delâlet, mutlak ma'nâda bugün öyle değil. Hem öylesine değil ki, buz tutan bir idrâki, mâyi olmadan tabahhur etdirmeye bile kâfi! İşte misâl: «Solcu Müslümanlarla sağcı Hristiyanların Lübnan'da...» Ve şunu da kaydedelim: Bugün bazıları sağcı lâfzıyla garb kapitalizmini, bazıları beynelmilel masonluğu, bazıları milliyetçiliği, bazıları İslâmcılığı, bazıları da solun karşısında ne varsa hepsin kabulde...

Netice şu: Bu sağ-sol tefrikindeki ma'nâlandırma ve delâletler İslâmi değilken, ve İslâm, kendine âid olmayan telâkkiler eline kendini teslim edemiyecekdir ve hiçbir zaman da tâbi' yaşayamıyacakdır hükmü de, şehâdet kelimesiyle fışkıran en umûmî bir ma'nâ olarak apaçık karşımızda duruyorken... Evet, «sağcıyız!» dedirtmek oyununa neye düşülür? Yahudiye âid telâkkî, dünya insanını (sağcı solcu) diye ayırır ve İslâm'a âid inananlar-inanmayanlar veya (mü'minler-KÂFİRLER telâkkisini rafa kaldırırken, biz neye ona hizmetçi ve uşak oluyoruz? Yoksa, (Şer'î telâkkî) arzdan kalkınca, son nefesdeki şehâdet kelimesinin bizi kurtaracağı kanaati ve i'tikâdı içinde miyiz?...

Yoksa «dünyâ insanı iki kısımdır: 1 — MÜ'MİNLER, 2 — KÂFİRLER biz ne sağcıyız ne solcu, ne yağcıyız ne şu ne buyuz, biz MÜ'MİNLERİZ İSLÂMCILARIZ (ŞERİATÇILARIZ) şeklindeki şer'î telâkkiyi ortaya koymakdan korkuyor muyuz? Yoksa bu telâkkiyi ve bu telâkkiye göre yaşamayı, bu dünyâya değil de, öteki dünyâya mı saklıyoruz? Yahudî telâkkileri elinde münhezim, müptezel, mürtezel yaşamakdan, orada mı necât bulacağız?

Sakarya edebiyâtına arıldığımız zaman kendilerine nisbet iddiasıyla tutuştuğumuz Osmanlı «biz sağcıyız» mı demişdir? Selçuklu, Gazneli, Karahanlı, insanlığı ikiye ayırmış ve bir kâfir âlemine karşı, diğer kâfir âleminin kuyruğunda olmayı mı kendisine künye kazımışdır? Müslümanlar hangi tarihde bu dereke telâkkî iflâsı içinde ser emlemişlerdir?. Müslümanlar hangi asırda «MÜSLÜMANIZ» demenin dışında bir isme sarılmışlardır?

Ya Allah'ın yolu, ya gayrının... O kadar!

Yahudinin, haçlısının, moskofunun, tanzimatçısının ittihatçısının inkılâbçısının hürriyet telâkkisine de en az bu kadar îmân etmiyoruz Kânun; nizâm, âile, nikâh, erkek, kadın; namus; maarif; insan; dünya ve topyekûn herşeyimizde (şer'î telâkkî) ne ise, işte biz onun takipçisiyiz.

ÇÜNKİ ŞEHÂDET getirdik, Allah birdir; O'ndan başka tanrı yokdur; (.....) elçisidir dedik... Aksi halde iki tanrı tanımış ŞİRK koşmuş oluruz... Buyrun ŞEHÂDET kelimesine!...

BEYÂN-I İ'TİZÂR: Geçen nüshamızda ilk cümlemizin ilk iki kelimesi «ŞERİAT lâfzı» olacakken «ŞERİAT lâfı» şeklinde intişâr etmişdir. Kârilerimizin afv buyurma'larını ricâ ederiz efendim.

EDEBİ SOHBET

ÇEŞMELER

Nihad Sâmi BANARLI

Çeşme kelimesinin aslı farsçadır Vaktiyle, pınar demek, su kaynağı demekti. Bu sözün «göz» mânâsındaki «çeşm» kelimesiyle ilgisi vardır. Halk dilinde şiddetle ağlamayı ifâde eden «iki gözü iki çeşme» deyimi, bu sebeple, birkaç türlü güzeldir. Divan şiiri lisanında da göz yaşı ile «çeşme» nin yan yana getirilmesinde «çeşm» ile «çeşme» tenâsübünün hissesi görülür.

Fuzûli, seven erkek ıztırâbı karşısındaki kadın neş'e ve işvesini, bu yüzden ve bir «Ş» alliterasyonu için, en güzel çeşmelerden akan sular kadar âhenkli söylemişti:

Leylî işi işve vü girişme
Mecnun gözü yâşı çeşme çeşme

Yine Fuzûli'nin »Su Kasidesi» bizim şiirimizde kelimelerle inşa edilmiş böyle bir çeşme «akar su» mimârisi.

Akar sulara kelimelerle yapılan bu âbideye mukabil, yüz yıllarca bilhassa Türk - Osmanlı mimarları yine su için mermerden kasideler inşa ettiler. Bu sebeple su sevgisi karşısında Fuzûli'nin şiiri ne ise, ayni sevgi önünde meselâ Sultan Ahmed çeşmesiyle Tophâne Çeşmesi de o'dur.

San'at târihimizde, yüz yıllarca, şiir, resim, hat san'atı ve mimâri, bir defa da çeşmelerimizde birleşti: Çeşmelerimizde Türk kemerleri, çeşmelerimizde kabartma gül, lâle, meyve resimleri vardır. Çeşmelerimizde «süsleme» ler, bu mânâda «su» lar. çeşmelerimizde onların inşası için en tanınmış şâirlerimiz tarafından söylenmiş «târih - şiir» ler ve bunların yine en tanınmış hatt san'atkârlarımızca yazı şekline sokulmuş terennümleri seslenir.

Bütün bunlar, ya bir dağ başında, oradan gelip geçecek gazilere, askere su vermek için yahut bir şehir, bir kasaba köşesinde o semt halkının su ihtiyaçlarını gidermek için kurulmuş «çeşme» adlı «âbide lerde birleşir. Câmi ve şadırvan çeşmeleri, müslüman - Türk temizliğinin, Hakkın divânına yönelirken uğradığı, yıkanıp serinlediği durak yerleridir. Suların aktığı taşlarda ince yosunlar bu çeşmelere daha yeşil bir dini renk verir. Eskiden, eski saray ve konaklarda bir de »oda çeşmeleri» vardı. ki yalnız eski Türk temizliğinin veya abdest almayı kolaylaştırdıkları için, eski Türk îmânının akışına vâsıta değildirler. Bunlar, aynı zamanda bir oda bir çeşme ile nasıl süslenir? sorusunun da ev mimârisi, sivil mimâri san'atı bakımından, şâhâne cevaplarıydı.

Üsküdar'daki «Üçüncü Ahmed Çesmesi» nin üzerinde Nedim'in bir şiiri vardır. Bu dokuz beyitlik şiir çeşmenin Sultan Ahmed'le vezirii İbrahim Paşa tarafından inşa ettirilişine bir kaside ve bir târihtir. Fakat aynı çeşme üzerinde bizzat Sultan Ahmed'le İbrahim Paşa'nın müştereken söyledikleri bir târih beyti daha vardır ki; bu beyti bir hat sanatı şâheseri hâlinde ve sülüs yazıyle bizzat Sultan Ahmed yazmıştır:

«Didi Hân Ahmed ilê bile İbrâhim târihin — Suvardu âlemi dest-i Muhammedle cevâdullah»...

Bir çeşme mimârisinde birleşen bu şiir, resim ve yazı sanatına bir de Hazreti Peygamber'in adı niçin karışıyor? Bunu, Peygâmberin mûcizeleriyle İslâm imânındaki su sevgisini ve yanmışlara su vermenin zevkini yakından bilenler anlar.

Sultan Üçüncü Ahmed'in daha tanınmış bir çeşmesi, İstanbul'daki Üçüncü Ahmed Çeşmesidir. Bunlar başta İstanbul olmak üzere, eski Türk-Osmanlı şehirlerini her bakımdan süsliyen, bir nevi, âbide çeşmelerdir. Bir meydan ortasında yükselen böyle çeşmelerin dört yüzüne onları şiirdenhatt ve yontma sanatından örülmüş birer kuşak gibi saran târih kasîdeleri yazılır.

Üçüncü Ahmed Çeşmesinde ayrıca bizzat Sultan Ahmed tarafından söylenmiş ve hatt sanatına yine bizzat Sultan Ahmed tarafından geçirilmiş, daha meşhur bir târih beyti vardır:

«Târihi Sultan Ahmed'in cârî zebân-i lûleden — Aç besmeleyle iç suyû Hân Ahmed'ê eylê du'â»

Bu beytin son mısraı, eski Ebced hesabıyle, çeşmenin tamamlandığı, Hicrî 1141 târihini gösterir.

Fuzûli, Su Kasîde'sini Hazreti Peygamber'e seslenerek söylediği:

«Çeşme-i vaslın verê ben teşne-i dîdâre su»

«İlâhî güzelliğe susamış olan benim bu susuzluğumu, sana kavuşmanın çeşmesi dindirsin» diye bitirir. Ve çeşmenin yalnız medeniyetimizde, yalnız târihî su sevgisiyle birleşmiş, târihî Türk temizliğinde ve mimârimizde değil, edebiyatımızda da böyle su gibi akıp giden şiirleri, sayfaları sayısızdır.

Nedim, Lâle Devrinde, Sâdâbâdda yapılmış Çeşme-i Nev-peydâ adlı bir çeşmeye musluk yerine konulmuş ve mermerden yontulmuş bir ejderha başındaki mânâlı güzelliği şiirine i lemeden geçemez. Ejderha ağzından zehir yerine, insana ebedi hayat veren o güzel suyun akışı için şu mısraları söyler:

«Mâ-î tesnîm içelim Çeşme-i Nev-peydâ'dan — Görelim âb-ı hayât aktığın ejderhâdan — Gidelim serv-i revânım yürü Sa'dâbâd'a»

Edebiyatımızda bu şiirler, mimârimizde bu çeşmeler ne oldu? Faruk Nafiz, «Çoban Çeşmesi» nde sanki bunun da cevabını söyler. Çünkü eski çeşmeler de eski şiirler gibi eski aşkların terennümleriydi; eski sevdâların söz yerine taşa işlenmiş mısralarıydı ve Çoban Çeşmesi (şâir), bunun için şimdi böyle konuşuyordu:

Ne şâir yaş döker, ne âşık ağlar,
Târihe karıştı eski sevdâlar;
Beyhûde seslenir, beyhûde çağlar
Bir sola, bir sağa Çoban Çeşmesi!

Bununla beraber, yeni İstanbul imârında ihyâ edilen çeşmeler, yollarımızda birer nefis sanat yâdigârı değil, aynı zamanda birer aziz teselli dir ki; görebilen ve anlayabilenler için göz ve gönül dolduruyorlar.

SENÂ'dan KELÂM

Kadir Mısıroğlu

Neyden,
Bu sûzidilârâ taksimi,
Ağulu feryadıyla
Hangi mânâyı açmadadır,
Engin ilmine ruhun?!...
Ve hangi mânâ yudumlanmadadır,
Muttarid darbelerinde tanburun?!,
Ulaşılmaz şeylermiş de bunlar,
Basit bir anlaşma hasıl olsun diye güyâ,
Seslerde eriyegelmiş mânâlar,
Terkedilip,
Kelimeler konmuş ortaya!...
O anlaşma neymiş görülsün!...
İşte dünyâ!...

●

Ne kadar değişik birbirinden,
Düşünce,
Hayâl
His,
Ve intibalarla dolu her, insan,
Halbuki bunlardır, kelimelerin,
Baş çerçevelerine mânâ doldurarı!...
Öyleyse,
Hiç bir kelime,
Mâdem sâbit bir mânâya sâhip değilse,
Nasıl kıyılmadan inceliklere,
Gönülden gönüle sadâ verilir,
Esrârı, gerçeği nakliçin nasıl,
Kelâma bel bağlanır,
Ve güvenilir?!...

●

Kelâm böyle bir vasıtaysa da,
Müthiş bir vazife verilmiş ona,
Ebedî mer'î;
Rabbin «Kün!.» emri,
Bütün haşmetiyle edip tecellî,
Gark etmiş varlığa âlem-i emri!...

●

Böylece halk olan varlık içinde,
Yer almış zîidrâk olarak bir de,
Abdiyyete memur olan ins-ü cin,
Rabbin isteğiyle mutlak gerçeğin,
Mahdud bir nisbette ifşâsı için!...
Murâd-ı ilâhi böyle olunca,
Masnuatı şerhe yarasın diye,
Âdemden başlayıp beşere göre,
Bir tekâmül seyri takip ederek,
Başlamış gelmeye semâvî dinler,
Birbiri ardınca şanlı Nebî'ler!...

●

Nihâyet
Hilkatin aziz sebebi,
Fahr-i kâinata gelince nöbet,
Eşyanın esrârı,
Rabbin gerçeği,
Devamı, tâ ilelebed
Mukadder bir te'yid ile,
Tam,
Mutlak,
Ve meknûz ifâdelerle,
Emânet edilip kelimelere,
Naklolmuş Cibril'le o en emin'e!...

●

Kur'anın ilâhi nescini bir bir,
Dokuyan işte bu kelimelerdir!...
Onlar ki, her biri Rabbin katından,
Mutlak gerçeklerle sırsıklam gelmiş,
Kelâma bir küçük hisse buradan,
Esrâra ve sihre istidat vermiş!...

●

Ne kadar yükselse,
Hayâlim benim,
Bir kırıntı nasipte
Garkolup gider!...
O'nun gerçeğinden çorak gönlüme,
En küçük bir tecelli düşerse eğer,
Buzlu cam üstünde,
Silik gölgeler
Kadar,
Basit bir idrakle olsa da bile,
Kim nakleder bunu?,
Hangi kelime?!...
Sordum kendi kendime,
Sordum kendi kendime...
En sonra O'nun,
Mübarek adı düştü gönlüme...

İSLÂM YAZISINA DÂİR

İNÖNÜ'NÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

CÜNEYD EMİROĞLU

— 1 —

Kemalist İnkılâpların iki numaralı adamı İnönü, 1966 yılında «*Türk Dil Kurumu*» nu ziyâret ederek İslâm harfleri hakkında son derecede üzerinde durulmağa değer beyanlarda bulunmuştu. O gün, Türkçe'nin resmî lisan olarak kabulünün yıldönümü imiş. Gerçekten, İslâm'ın en büyük müdafiî Osmanlı Devleti'nin cihad azmini zaafa uğratabilmek için Papalıkla bile teşrik-i mesâi ettikleri bilinen «*Karamanoğulları*» bilmem ne zaman Türkçe'yi resmî dil olarak kabul ve ilân etmişlermiş. Acaba diğer Türk devletlerinde kullanılan resmî lisan Türkçe de ğilmiymiş ki; Karamanoğlu Mehmed Bey'in bu hareketi hâlâ da âlâ-yı vâlâ ile her yıl yâd olunmaktadır. Bizce Karamanoğulları'nın Osmanlı düşmanı olmalarından dolayı methedilmelerine vesile ittihaz edilen bu yıldönümünün, manalı veya manasız olması keyfiyetini bir tarafa bırakalım da bu vesile ile İnönü'nün o yıl T.D.K. mensuplarına karşı vâki beyanlarıyla bunun aksülâmellerine geçelim.

Hattat Hâmid Aytaç'ın nefis bir yazısı: «SEBİL YAYINEVİ»

İnönü, İslâm harfleriyle lâiklik ve Hilâfet arasında bir münâsebet kurmuş ve bu vesileyle müslümanlarla onların gönül verdikleri usul ve müesseselere bir kere daha ve şiddetle çatmıştı. Buna sinirlenen ve daha önce de «*Eski Harflerimiz İçin Umûmî Af İstiyorum*» ünvânıyla bir makale neşretmiş bulunan Nizameddin Nazif Tepedelenlioğlu 12 Kasım 1966 tarihli Yeni İstanbul Gazetesi'nde **«İnönü-Levent, Dil, Harfler ve Hilâfet!»** serlevhalı makalesinde bu mes'eleyi ele alarak şöyle diyordu:

«Lâiklikle Lâtin harflerinin ve Hilâfet'le Arab harflerinin ilgisi ne?

Mühendishâne-i Berri-i Hümâyun'un başarılı talebesi; topçu zâbiti ve erkân-ı harb İsmet Bey'in Riyâziyede kuvvetli olması gaaayet tabiidir. Ama yukardaki pek çapraşık ilginin ispatını hangi cebirden çıkarabilir? Islâha gelir ünite nerde?

CHP liderinin Türk Dil Kurumu'nda söylediklerini radyodan öğrenince hayret ettim. «TRT» yanılmış olmalı, dedim. Ama bir gün sonra Hasan Pulur Bey'in ayni konu üzerinde verdiği bilgi hayretimi giderdi. Sayın İnönü'nün Türk Dil Kurumu Başkanı tarafından fena halde tahrik edilmiş olduğunu anladım.

Gerçi Hasan Pulur dostumun sütununda da ziyâretin tam tutanağı neşredilmediği için durum radyodaki gibi fazla puslu ve dumanlıdır... Ama ne de olsa, İnönü ile Levent (Agâh Sırrı) çokça konuşturulmuşlardır! Sözün nereye getirilmesi istendiği sezilebiliyor:

1 — Arab harflerini bir defa daha idama mahkûm etmişler.
2 — Eski harflere Türk Dil Kurumu'nun düşmanlığını bir daha ilân etmişler.
3 — Arab harfleri de okutulmalıdır diyenleri ve diyecek olanları Halifecilikle itham etmişler.
4 — Halîfe kelimesi hatırlarına gelince de eski harflerden bahsedenlerin lâiklik düşmanları olduklarına karar vermişler.

Acı bir mantık. Ve Agâh Sırrı kimbilir eski harflere nasıl bir yeni kulp takmış ki; İnönü şöyle buyurmuş:

«— Ne zannediyorlar? Hilâfet kuracaklar da eski kuvveti ve itibarı olacak mı sanıyorlar? Gülünç bir şey olacak Hilâfeti getirseler.»

Önce bu beyana bir cevap vermeliyim:

«— Paşa hazretleri, Halîfe de Hilâfet de çok kolay yolcu edilmişlerdir. Ama öyle kolay kolay geriye getirilemezler. Bu müessese on dört asra yakın pek uzun bir zaman içinde binbir fâcianın yayığında dövüle dövüle nihâyet bir devamlı şekil alabilmişti.

(devamı var)

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

ÖLÇÜ

— 2 —

Kadir Mısıroğlu

d) Menşeleri ne olursa olsun bütün millet efradı tarafından bilinen ve kullanılan kelimeleri değiştirmeye ve onların yerlerine kadîm Türkçe'den hortlatılarak veya birtakım devrimbazlarca uydurularak acâip mukabiller koymaya şiddetle karşıyız. Meselâ, domates, patates ve fasulya gibi kelimelerin aslı lâtincedir. Fakat böyle hristiyan milletlerin lisanlarından alınmış kelimeleri değiştirmek-her nedense-hiçbir devrimbazın aklına gelmemiştir. Bu durumun tek istisnası yoktur. Çünkü onların husûmeti Arabçaya ve - biraz da - Farsça'yadır. Zira, bu iki menşeden gelen kelimeler, İslâmî mesâilin tabiatı icabı olarak lisanımıza girmiştir. Bunlar terkedildiği takdirde en basit bir dinî metnin dahi anlaşılmasına imkân ve ihtimal yoktur. Gerçekten dinî ıstılahların hemen kaffesi Arabça'dır.

Bu Arabça düşmanlığı İslâm düşmanlığının bir cüz'üdür. Bu sebepledir ki; Türkçeye sûikasd da nice zamandan beri İslâm'a karşı tertiplenen geniş ve müteselsil sûikasdın bir parçasını teşkil etmektedir. Peygamberimizin Hadis-i Şerifleriyle sâbit olduğu üzere, Arapça «*cennet ehlinin lisanıdır*» Cennete inanmayanların Arabca kelimeleri boykot etmelerine bir diyeceğimiz yoktur. Bizi asıl üzen cihet; müslümanların çoğu kere - dikkatsizlik ve basiretsizlikleri sebebiyle imanlarına kasdedenlerin ihdas eyledikleri sûn'î bir alışkanlığa tâbi olmaktan kurtulamamalarıdır.

Burada şu hususu da belirtelim ki; Türk Milleti olarak imanımızın tabiî icabıyla Arabça'yı sevmemiz, kendi lisanımızı terketmek istediğimiz tarzında telâkki olunmamalıdır. Biz, Türküz, lisanımız da Türkçe'dir. Bundan tabiî bir şey olamaz. Fakat Türkçe'ye girmiş ve dağdaki çobana kadar bütün millet efradı tarafından benimsenmiş olan Arabça kelimeleri aynı zamanda Türkçe telâkki etmeğe mecburuz. Tefekkür ve tahassüsümüzün alışılmış ve güzel vasıtaları olan bu kelimeleri terkettiğimiz takdirde dinî ve millî şuurumuzda telâfisi imkânsız kayıplara mâruz kalacağımız muhakkaktır. Zira, insanlar kelimelerle düşünür, fikir ve hissiyatlarını bu kalıplar içinde şekillendirirler. Lâfızların ancak akıp giden zaman içinde, idraki besleyip dolduran çeşitli intibalarla şahsî bir muhteva kazandığı inkâr edilemez. Bu muhteva bir yönüyle ferdî ise diğer yönüyle de millî ve içtimâîdir.

Esâsen lisanımızdaki Arabça ve Farsça kelimeler lâfız ve manâ itibariyle de millîleşmişlerdir. Meselâ, Arabça'da *sandalya* manâsına gelen *kürsü, yazıhâne* manâsına gelen *mektep*... ilh... Türkçede tamâmen ayrı mânâlar kazanmıştır. Bunun gibi Farsça'nın *bolbol*'u *bülbül, nerdüban*'ı merdiven, *gul*'u *gül* olmamış mıdır? Kaldı ki, lisanımızda *hâkim* gibi, *hayat* gibi hiçbir mânâ ve lâfız değişikliğine uğramadan yerleşmiş kelimeleri de atmaya lüzum ve hatta imkân yoktur. Hâkim veya hüküm kelimelerinin ve bunlar gibi bugün devrimbazların boykotuna mârûz bunca kelimenin kabahati, sırf Arapça olmaları değil midir?

Müslümanlar için bugün kullanılmaya kullanılmaya unutulup anlaşılmaz bir hâle gelmek üzere bulunan bu gibi kelimeleri yaşatmak - kanaatimizce - ciddî bir iman borcudur. Bunun için, sırf Kur'an-ı Kerim'in Arabça olması kâfi bir sebebdir. Zira, en câhil bir müslüman bile, Kur'an-ı Kerim'den okunan bir parçayı dinlediği zaman onda geçen kelimelerin bir kısmını tanıdığı için-hiç olmazsa-mevzua intikal etmek ve bu sûretle hislenmek imkânını bulur. Bu gidişle lisanımızdaki bütün Arabça kelimeler terkedile terkedile okunan bir aşri şerifle, içinde tanıdığımız tek kelime bulunmayan faraza bir Çince metin arasında-maazallah - hiçbir fark kalmayacaktır. O zaman, halkımız, Kur'an-ı Kerim okuyanları sırf bir âhenk ve mûsiki alâkasıyla mı dinleyecektir? Devrimbazlar, halkımızı bu hazin noktaya doğru götürmek istemektedirler.

(devamı var)

Sebil

Komünist Çin Başvekili Çu En Lay öldü

Kızıl Çin'in iki numaralı adamı Çu öldü. Komünist ihtilâli'nden sonra Mao'nun yanında yer almış ve ölünceye kadar da O'nun fikirlerinin tatbikatçısı olmuştu. Rusya'nın elinden «Dünya Komünist Liderliği»ni almak ve kendini Batı'ya kabul ettirmek için hususî bir gayret ve faaliyet sarfetmiştir.

Dünya tarihinde misli görülmemiş bir «Kültür İhtilâli»nin öncülerindendi. Böyle olduğu halde bilmem kaç bin harflik kargacık burgacık Çin yazısına dokunmamıştır.

Son zamanda bir takım yerli kızılların metbuu olan Mao'nun sağ koluydu. Ne dersiniz bizim kızılcıklara baş sağlığı dilesek pek yerinde olmaz mı?! Sol basındaki methiye ve mersiyelere bakıyoruz da adamcıklar pek üzülmüşe benziyorlar. Anayurdumuz Şarkî Türkistanı' «Sinkiang»

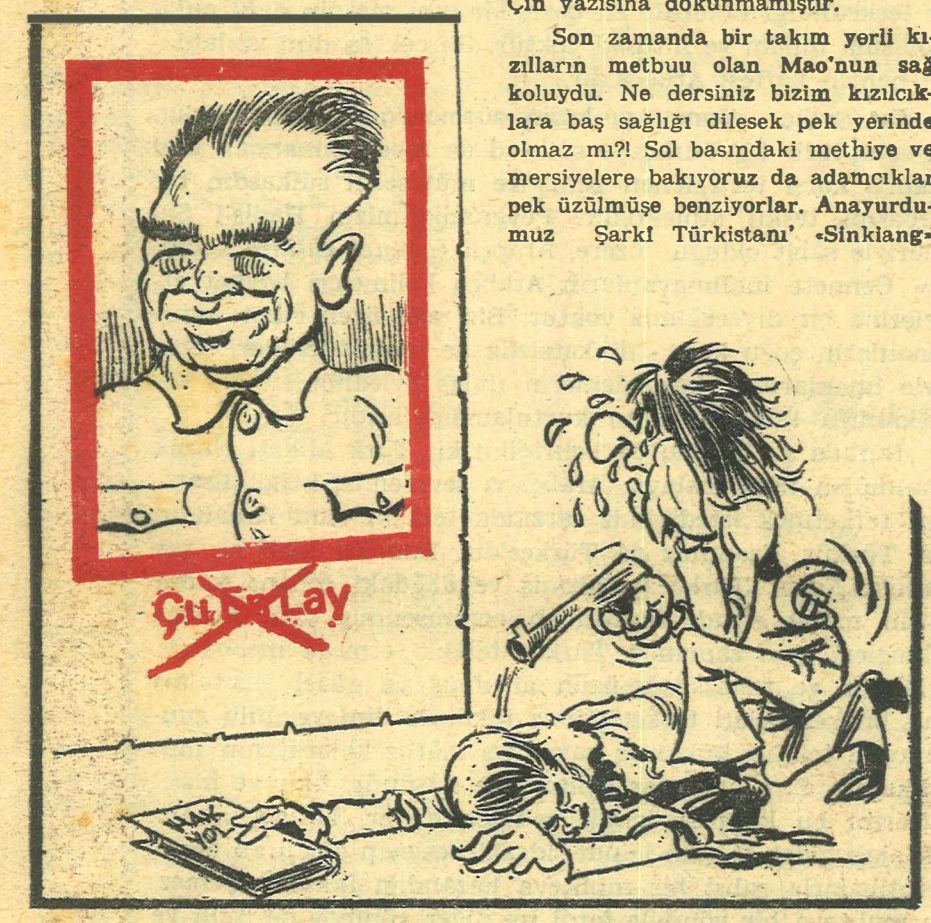

adıyla hazmetmeye çalışan Kızıl Çin'in taraftarları ile moskofçu komünistler arasındaki çekişme had bir safhada iken bu beklenmedik ölüm, bir şok te'siri hasıl etmez de ne yapar!. Allah'a inanmıyorlar ki; Allah'dan sabır dilesek!..

M. T. T. B. nin Türk Milletine beyannâmesi

AZİZ MİLLETİ M.a

Meslek okullarının Üniversiteye girebilmesi mevzuu Parlamentodan geçerek Cumhurbaşkanına sunulmuş ve usûl yönünden veto edilmiştir.

Türk Yüksek Tahsil Gençliğinin tek kanunî temsilcisi olarak şunu belirtmek isteriz ki; Meslek okullarına reva görülen bu muamele demokrasinin temel prensiplerine aykırıdır! Eğitimde fırsat eşitliği prensibi Anayasa'nın en mühim maddelerinden biri olduğu halde çiğnenme durumundadır. Birçok meselelerde Anayasa'ya aykırı düşmemek için gayret sarfedenler, bu konuda Anayasa'nın eşitlik prensibini niçin nazarı dikkate almazlar!

Meslek okulları olan; Ticaret ve İmam Hatip Liseleri, Öğretmen ve Sanat Okullarının müfredatları Üniversite tahsilini birçok branşlarda yürütebilecek mahiyettedir. Bunun misalleri çokça görülebilmektedir.

Kolej mezunları üniversiteye girerken, meslek okullarının bu kararın dışında bırakılmasını keyfî bir icraat olarak kabul ediyoruz.

Yıllarca devlet kademelerini işgal eden bürokratik zihniyete artık dur demenin zamanı gelmiştir. Bu zihniyetin devamı, meslek okullarına karşı takınılan tavırda kendisini açıkça belli etmiştir. Şimdiye kadar «köylü milletin efendisidir» sözleriyle uyutulan Anadolu'nun çilekeş halkı, evlatlarına okuma hakkı isteyince bürokrasinin kanlı dişleriyle karşılaşmaktadır. Meslek okullarının Üniversiteye alınmaması sun'î olarak sınıf farkı meydana getirmekten başka bir şey değildir. Ekseriyetle fakir halk tabakalarına mensup gençlerin okuduğu meslek okullarına Üniversite kapılarını kapamak, büyük halk kitlesinin menfaatlerine sırt çevirmektir.

Demokrasi keyfî icraatların değil, halkın ve onun müşterek menfaatlerinin yerine getirilmeye çalışıldığı rejimin adıdır. Hiçbir kanun kuvveti millet iradesinden üstün olamaz!..

Bu karar, Türk Sosyal bünyesi bakımından menfi yönde gelişmelere sebep olabilecek inceliğe sahiptir. Verilen bu kararda ısrar edilmesi halinde meslek okullarında eğitimin aksaması ve huzursuzlukların artması ihtimali vardır. Önümüzdeki günler, bu yanlış karara karşı halkımızın da infialine sebep olabilecektir. T. B. M. Meclisinin bu kararnameyi tekrar Cumhurbaşkanına sevketmesi gerekmektedir.

Millî Türk Talebe Birliği, 95 Teşkilâtıyla meslek okullarının Üniversiteye girebilmesi davasını halkımızın da desteğiyle gerçekleştirmek azmindedir.

Rüştü ECEVİT
Genel Başkanı
Millî Türk Talebe Birliği

Hezarfen Üstad Necmeddin Okyay vefat etti

Yaşayan ve son devirlerin en büyük Hattatı Necmeddin Okyay da Allahın rahmetine kavuştu.

Medreset-ül Hattatin (Hattatlar Medresesi) hocası daha sonra Güzel Sanatlar Akademisin'de hoca olan Necmeddin Okyay «Kültür İhtilâli»'yle canına okunan medeniyetimizin en müterakki bir san'at kolunda yaşıyan en büyük «üstad» dı. Hezarfen, yani bin hüner sahibiydi. «Tezhip» ve «ebrû» da da ustaydı. «Okyay» soyadını ise ok atdığı için almıştı.

Bir medeniyetin timsâli olan insanlardandı... Onu yetiştiren hava, iklim de gidince Necmeddin Hoca «a'sâr-ı atika» gibi kalmıştı.. Cüceleri adam sayıldığı bir cemiyette gitgide nesli tükenen bu millî san'atkârımızı rahmetle anar, Allahtan mağfiret dileriz. Nur içinde yatsın!..

ÖRF VE AHLÂK İSTEMEZÜK!..

1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu, yetişecek talebelerin vasıflarını sayarken onların bir de «millî târih şuuruna sâhip ve örflere bağlı» olmaları gereğini zikretmektedir.

Ankara Üniversitesi, Anayasa Mahkemesine başvurarak «örflere bağlı olmak» şartının ve yine, aynı kanunda asistanlar için aranan «eylemlere yani anarşik hareketlere katılmamış olmak» şartlarının iptalini istemiştir. Mâhud Anayasa Mahkemesi de Hâlid Zarbun ve Sâlih Çebi adlarındaki iki âzânın muhalefetlerine rağmen talep edilen iptal keyfiyetini karara bağlamış!...

Artık devlet içinde devlet olmaya başlayan Anayasa Mahkemesi ile Ankara Üniversitesini millî vicdandaki şaşmaz mahkemeye havâle ederiz.

Sebil

herşey hak için
Haftalık
tarafsız, siyasi, edebi, tarihi, gazete
Yıl : 1 Sayı : 3
BEŞ LİRA
Sâhibi ve Yazılışleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU
ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.
İDÂREHÂNE:
Vilâyet Harı Kat : 3
No : 204 — İstanbul
Tel : 26 38 96
Dizgi: Sebil Mat.
Baskı: Fazilet Mat.
Umûmî Tevziat :
SABRİ ÖZAKAR

سبيل
كل شئ للحق
جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية
ص.ب : ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)
An Independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly,
P. O. BOX 808
İstanbul/TURKEY
PHONE : 26 38 96
PRICE : 5 T.L.
Representetive of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel Str. 13
Representetive of England
İSMAİL ERÜNSAL